ІЗ ЗІБРАННЯ ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ГРАВЮРА XVIII СТОЛІТТЯ. НІМЕЧЧИНА

Міністерство культури України
Одеська національна наукова бібліотека

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ГРАВЮРА XVIII СТОЛІТТЯ. НІМЕЧЧИНА

Каталог

ІЗ ЗІБРАННЯ ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Одеса
2025

Ministry of Culture of Ukraine
Odesa National Scientific Library

WESTERN EUROPEAN ENGRAVINGS FROM THE XVIII CENTURY. GERMANY

Catalog

FROM THE COLLECTION OF ODESA NATIONAL SCIENTIFIC LIBRARY

Odesa
2025

УДК 025.2(477.74-25)ОННБ:[017.1:761/763(4-15)»15/16»

З-38

Західноєвропейська гравюра XVIII століття. Німеччина : каталог : із зібрання Одеської національної наукової бібліотеки / Одес. нац. наук. б-ка ; упоряд. та авт. тексту Л.В. Іжик ; наук. консультант І.Ю. Глєбова ; відп. за вип. І.О. Бірюкова ; ред.: Н.Г. Майданюк, І.С. Шелестович ; пер. англ. та ред. тексту: Ю.О. Косолап, Н.М. Диба. – Одеса, 2025. – 116 с., 49 гравюр. – Укр., англ.

ISBN

Цей каталог продовжує серію публікацій західноєвропейської гравюри XVI–XVIII століть із зібрання Одеської національної наукової бібліотеки і включає 49 гравюр, які належать 17 майстрам німецької школи XVIII століття.

УДК 025.2(477.74-25)ОННБ:[017.1:761/763(4-15)»15/16»

Упорядник
Л.В. Іжик

Науковий консультант
І.Ю. Глєбова,
заступник директора з наукової роботи
Одеського музею західного та східного мистецтва

Відповідальна за випуск
І.О. Бірюкова,
генеральний директор
Одеської національної наукової бібліотеки

Редактори:
Н.Г. Майданюк, І.С. Шелестович

Переклад англійською
та редагування тексту:
Ю.О. Косолап, Н.М. Диба

ISBN

© ОННБ, 2025
© Л.В. Іжик, упорядкування та текст, 2025
© І.М. Свістунова, дизайн, макет, 2025

UDC 025.2(477.74-25)ONSL:[017.1:761/763(4-15)»15/16»

З-38

Western European engravings from the XVIII century. Germany : Catalog : from the Collection of Odesa National Scientific Library / Odesa Nat. Sci. Libr. ; comp. and auth. of the text L.V. Izhyk; sci. consultant I.Y. Glebova; responsible for edition I.O. Biriukova; ed.: N.G. Maidaniuk, I.S. Shelestovych; English transl. and text editing J.O. Kosolap, N.M. Dyba. – Odesa, 2025. – 116 p., 49 engravings. – Ukr., Engl.

ISBN

This catalog continues the series of publications of Western European engravings of the XVI–XVIII centuries from the collection of Odesa National Scantific Librery and includes 49 engravings belonging to 17 masters of the German school of the XVIII century.

UDC 025.2(477.74-25)ONSL:[017.1:761/763(4-15)»15/16»

Compiler
L.V. Izhyk

Scientific consultant
I.Y. Glebova,
Deputy Director of Scientific Research
of Odesa Museum of Western and Oriental Art

Responsible for edition
I.O. Biriukova,
General Director
of Odesa National Scientific Library

Editors:
N.G. Maidaniuk, I.S. Shelestovych

English translation
and text editing:
J.O. Kosolap, N.M. Dyba

ISBN

© ONSL, 2025
© L.V. Izhyk,compiling and text, 2025
© I.M. Svistunova, design, layout, 2025

ВІД УПОРЯДНИКА

Німецька гравюра, що пережила свій розквіт у XVI–XVII століттях, змогла зберегти провідну роль у європейському мистецтві аж до кінця XVIII століття, особливо у таких великих художніх центрах, як Аугсбург та Берлін.

Розташований на перетині важливих торгових шляхів, Аугсбург кілька століть справляв величезний вплив на долю не лише країни, а й усієї Європи. Бурхливий розвиток культури та мистецтва в епоху Ренесансу зробив це місто видатним культурним центром. Тут вирувало життя і панувала творча атмосфера – живописці, скульптори й архітектори надихалися і творили. Епоха рококо стала для Аугсбурга останнім періодом його розквіту як культурного центру. Найбільшу славу мали художники-фрескісти: Йоганн Євангеліст Гольцер, Готфрід Бернгард Гетц, Маттеус Гюнтер, Йоганн Вольфганг Баумгартнер. За межами регіону користувалися популярністю художники: портретисти Готфрід Ейхлер Старший і Франц Йозеф Дегле, баталіст Георг Філіпп Ругендас, пейзажист Якоб Крістоф Вейєрманн, художник-анімаліст Йоганн Еліас Рідінгер. Графічне мистецтво представляли Ругендас, Рідінгер, Йоганн Есайас Нільсон, родина Хайдів.

У XVIII столітті Аугсбург справедливо вважався німецькою столицею торгівлі гравюрою на міді. Обсяги виробництва гравюр, як і раніше, були великі, як і їх вплив на інші галузі мистецтва. Це був час панування стилю рококо, що виник у Франції та охопив інші європейські країни. Вишукана декоративність, витіюватість орнаментів, вибаглива гра форм проникали в різні види мистецтва, зокрема і в гравюру, де в техніці офорта народжувалися легкі вільні лінії. Завдяки багатству фантазії, невимушеній манері оповіді та орнаментальній винахідливості гравюри були яскравим виразом так званого «аугсбурзького стилю».

Один із найбільш знаних представників цього стилю – Йоганнес Есайас Нільсон (1721-1788), прозваний «німецьким Ватто». Високо цінувалися мініатюрні портрети, акварелі та гуаші Нільсона, але найбільше – його гравюри на міді, які визначають його як одного з найплідніших німецьких граверів книжкового оформлення у стилі рококо. Він створював портретні гравюри, віньєтки, ескізи предметів декоративно-ужиткового мистецтва, численні серії гравюр за картинами, зокрема Йоганна Євангеліста Гольцера та Франсуа Буше. У його гравюрах жанрові сцени часто «вставлені» в орнаментальні рамки. Такі візерунчасті листи з різноманітними формами рокайлю були поширені по всій Європі. Вони також слугували шаблонами для оформлення картин і дизайну в багатьох європейських фарфорових і фаянсових мануфактурах.

Яскравим представником аугсбурзької школи був і старший сучасник Нільсона – Йоганн Еліас Рідінгер (1698–1767), відомий німецький живописець-анімаліст, рисувальник і гравер. Він створив близько 1600 гравюр, основною темою яких стало докладне зображення тварин і сцен полювання. Тварини, яких Рідінгер любив спостерігати в природному середовищі, представлені в його творах у різних ситуаціях: розлючені, у боротьбі між собою, сповнені жаху перед переслідувачами або природного страху, у спокої. Говорячи про художні якості офортів Рідінгера, потрібно відзначити ще одну їх особливість: завдання, яке автор ставить перед собою, має інформативний, навчальний і навіть прикладний характер. Тобто любитель тварин може познайомитися за його офортами з різними чотирилапими та їх особливостями, любитель полювання – з різновидами дичини, а художник-початківець знайде в них посібник з малювання. Тому гравюри Рідінгера супроводжуються поясненнями та вказівками, схематичним зображенням слідів різних звірів, кресленнями будови тіла, скелета та ін.

До аугсбурзької школи граверів-репродукціоністів можна віднести і Йоганна Даніеля Герца та його учня Якоба Вагнера, Йоганна Якоба Кляйншмідта

і плідного майстра портретів у техніці мецо-тинто Йоганна Якоба Гайда. Усі вони представлені в каталозі.

Чи не найталановитішим майстром німецької репродукційної гравюри XVIII століття вважається Георг Фрідріх Шмідт (1712–1775), видатна постать в історії гравюри не лише Німеччини, а й Франції. Перебуваючи на навчанні в Парижі, за порівняно короткий час Георг Фрідріх Шмідт досконало засвоїв технічні прийоми французької гравірувальної школи, яку прийняв для себе як зразок і в якій досяг вершин технічної майстерності. Повернувшись з Парижа до Берліна, за наказом прусського короля Фрідріха II був призначений придворним гравером. Шмідт продовжував багато й плідно працювати, залишаючись під впливом французького мистецтва. За словами німецького історика мистецтв Пауля Крістеллера, «його портрети чудово зберігають життєвість і яскраву чарівність оригіналів».

До послідовників французької школи гравіювання можна віднести також Йоганна Мартіна Бернігерота, який працював для Саксонського двору (Лейпциг) і створив велику кількість портретів видатних сучасників у техніці мецо-тинто.

Окрім Аугсбурга, значним художнім центром був Берлін, де в той час переживала підйом техніка офорта. Деякі берлінські гравери створювали офорти за власними малюнками: Крістіан Вільгельм Ернст Дітріх, брати Крістіан Бернгард і Йоганн Генріх Роде, Даніель Ходовецький, Йоганн Вільгельм Мейль.

Для берлінського офортного мистецтва цієї епохи характерним є простий жанровий сюжет із буржуазного середовища. Прості сценки з повсякденного життя в офортах Йоганна Генріха Роде наповнені особливим почуттям задушевності та ліризму. Обличчя його персонажів сповнені задуму і тихого смутку. Прагнення знайти красу у світі маленької людини, оспівати прості людські радості – все це передбачало наближення нового часу в мистецтві, торжество особистісних цінностей.

Цей каталог продовжує серію публікацій західноєвропейської гравюри XVI–XVIII століть із зібрання ОННБ і включає 49 гравюр, які належать майстрам німецької школи XVIII століття.

Лариса ІЖИК,
головний бібліотекар відділу рідкісних видань та рукописів ОННБ

FROM THE COMPILER

German engraving, which reached its heyday in the 16th–17th centuries, managed to maintain a leading role in European art until the end of the 18th century, particularly in such major artistic centers as Augsburg and Berlin.

Located at the intersection of important trade routes, Augsburg influenced not only the fate of Germany but also of all Europe for several centuries. The rapid development of culture and art during the Renaissance made the city an outstanding cultural centre. Life there was bustling, and a creative atmosphere prevailed—painters, sculptors, and architects found inspiration and created prolifically. The Rococo era marked the last flourishing period of Augsburg as a cultural hub. Among the most famous fresco painters were Johann Evangelist Holzer, Gottfried Bernhard Götz, Matthäus Günther, and Johann Wolfgang Baumgartner. Beyond the region, prominent artists included portraitists Gottfried Eichler the Elder and Franz Joseph Degle, battle painter Georg Philipp Rugendas, landscape painter Jakob Christoph Weyermann, and animal painter Johann Elias Ridinger. Graphic art was represented by Rugendas, Ridinger, Johann Esaias Nilson, and the Haid family.

In the 18th century, Augsburg was rightly considered the German capital of copperplate engraving. The volume of production remained high, as did its influence on other branches of art. This was the age of Rococo, a style that originated in France and spread across Europe. Its exquisite decorativeness, ornate patterns, and refined forms permeated various art forms, including engraving, where light, free lines were achieved through etching. Thanks to their imagination, relaxed narrative style, and ornamental ingenuity, engravers vividly expressed the so-called 'Augsburg style'.

One of its most renowned representatives was Johannes Esaias Nilson (1721–1788), nicknamed the "German Watteau." Nilson's miniature portraits, watercolors, and gouaches were highly valued, but above all his copperplate engravings established his reputation as one of the most prolific German engravers of Rococo book design. He created portrait engravings, vignettes, sketches of decorative and applied art objects, and numerous series of engravings after works by Johann Evangelist Holzer and François Boucher. In his works, genre scenes are often set within ornamental frames. Such patterned sheets, rich in rocaille motifs, were widely distributed throughout Europe and served as templates for painting and design in many porcelain and faience manufactories.

Another prominent Augsburg master was Nilson's older contemporary Johann Elias Ridinger (1698–1767), a celebrated animal painter, draughtsman, and engraver. He produced about 1,600 engravings, primarily devoted to detailed depictions of animals and hunting scenes. The animals Ridinger observed in their natural environment are shown in diverse states: enraged, fighting, terrified by hunters, or peacefully at rest. His etchings also carry an instructive purpose—informative, educational, and even practical. They offered animal lovers insights into different species and their traits, hunters guidance on various types of game, and novice artists valuable drawing models. For this reason, Ridinger often accompanied his engravings with explanations, schematic representations of animal tracks, and anatomical drawings of body structures and skeletons.

The Augsburg school of reproductive engraving also included Johann Daniel Hertz and his pupil Jakob Wangner, Johann Jakob Kleinschmidt, and Johann Jakob Haid, a prolific portraitist in the mezzotint technique. All of them are represented in this catalogue.

Georg Friedrich Schmidt (1712–1775) is regarded as one of the most talented German reproductive engravers of the 18th century, a major figure in the history of engraving both in Germany and in France. During his studies in Paris, he quickly mastered the techniques of the French school, which he adopted as his model and in

which he achieved technical excellence. Upon his return to Berlin, he was appointed court engraver by order of King Frederick II of Prussia. Schmidt remained highly productive, continuing to work under the influence of French art. According to the art historian Paul Kristeller, "his portraits perfectly preserve the vitality and vivid charm of the originals."

Johann Martin Bernigeroth, who worked for the Saxon court in Leipzig, also followed the French school of engraving, producing numerous portraits of prominent contemporaries in the mezzotint technique.

Alongside Augsburg, Berlin became another important artistic centre, where etching experienced a boom. Some Berlin masters created etchings after their own drawings: Christian Wilhelm Ernst Dietrich, brothers Christian Bernhard and Johann Heinrich Rode, Daniel Chodowiecki, and Johann Wilhelm Meil.

Berlin etching of this period is characterized by simple genre scenes of bourgeois life. Everyday subjects in Johann Heinrich Rode's etchings are imbued with sincerity and lyricism. His characters' faces convey thoughtfulness and quiet sadness. The search for beauty in the world of ordinary people and the celebration of simple human joys foreshadowed the arrival of a new artistic era – the triumph of personal values.

This catalogue continues a series of publications on Western European engravings of the 16th to 18th centuries from the collection of the Odesa National Scientific Library and presents 49 engravings by masters of the 18th-century German school.

Larysa IZHYK,
Chief Librarian, Rare Books and Manuscripts Department,
Odesa National Scientific Library

НІМЕЦЬКА ГРАВЮРА
XVIII СТОЛІТТЯ

GERMAN ENGRAVING
OF THE XVIII CENTURY

Баузе, Йоганн Фрідріх
1738, Галле – 1814, Веймар

Гравер різцем, переважно портретист. Його батько, Крістіан Готліб Баузе (1696–?), був начальником соляного заводу в Галле. Рано осиротівши, Йоганн самостійно вивчав мистецтво. У 1759 він короткий час працював в Аугсбурзі під керівництвом Йоганна Якоба Гайда. Вивчав гравюри Ж. Еделінка, Р. Нантейля, П. Древе, Г. Ф. Шмідта. Зразком для наслідування йому служили роботи паризького гравера німецького походження Йоганна Георга Віллє. У 1766 переїхав з Галле до Лейпцига, де був призначений професором гравюри в новозаснованій Академії образотворчих мистецтв. У 1786 став почесним членом Прусської королівської академії мистецтв у Берліні. За рік до смерті перебрався до Веймара. Відтворивши у своїх роботах особи знаменитих сучасників, став одним із найкращих граверів-портретистів того часу.

Bause, Johann Friedrich
1738, Halle – 1814, Weimar

Engraver with a cutter, mainly a portraitist. His father, Christian Gottlieb Bause (1696-?), was the manager of a saltworks in Halle. Orphaned at an early age, he studied art on his own. In 1759, he worked for a short time in Augsburg under the direction of Johann Jakob Heid. He studied the engravings of G. Edelinck, R. Nanteuil, P. Drevet, G. F. Schmidt. His role model was the works of the Parisian engraver of German origin Johann Georg Wille. In 1766, he moved from Halle to Leipzig, where he was appointed professor of engraving at the newly founded Academy of Fine Arts. In 1786, he became an honorary member of the Prussian Royal Academy of Arts in Berlin. A year before his death, he moved to Weimar. Having reproduced the faces of famous contemporaries in his works, he became one of the best portrait engravers of his time.

1. Портрет анатома Альбрехта фон Галлера. 1773.
За оригіналом З. Фрейденбергера.
Гравюра різцем. 275×203.
Внизу зображення, на табличці: ALBRECHT v. HALLER; під зображенням, ліворуч: S. Freudenberger pinx. Bern.; праворуч: I. F. Bause sculps. Lips. 1773; у центрі: zu finden in Leipzig beÿ Bause.
Інв. Г 327.
Література: Keil, 1849, S. 119, № 201 (2-й стан); Le Blanc, t. 1, p. 206, № 148
Фрейденбергер, Зігмунд (Sigmund Freudenberger; 1745, Берн – 1801, Берн) – швейцарський живописець і гравер.
Галлер, Альбрехт фон (Albrecht von Haller; 1708–1777) – швейцарський анатом, фізіолог, натураліст, поет.

1. Portrait of anatomist Albrecht von Haller. 1773.
After the original by S. Freudenberger.
Engraving. 275×203.
At the bottom of the image, on the plate: ALBRECHT v. HALLER; under the image, on the left: S. Freudenberger pinx. Bern.; on the right: I. F. Bause sculps. Lips. 1773; in the centre: zu finden in Leipzig beÿ Bause.
Inv. G 327.
Literature: Keil, 1849, S. 119, no. 201 (2nd state); Le Blanc, t. 1, p. 206, no. 148.
Freudenberger, Sigmund (1745, Bern – 1801, Bern) – Swiss painter and engraver.
Haller, Albrecht von (1708–1777) – Swiss anatomist, physiologist, naturalist, poet.

ALBRECHT v. HALLER

Michael Gottlieb von Liebenau
Vornehmer des Rathes und Schulen Präses der Königlichen Haupt Stadt Breßlau
des Königlichen Handels Gerichts, und des Evangelischen Stadt Consistorii Mitglied.
Gebohren 1711. den 30. May. Gestorben 1747. den 23. September.
Das schöne und redliche, das hold und angenehme
Was Edler Liebenau, Dein Geist geneigt zuvor,
Bleibt, ob das Grinsen Gift dem noch so nahe käme,
Was aller Menschen Herze Dir lebend zugeneigt.
Doch nur an Schattenwerke, Ach daß das edle Leben
Das sich so treue im Dienst des Vaterlandes verzehrt,
Kein Wünschen weiter kann dem Grab wiedergeben.
Ach warum hieß es früh: Man sey die Welt nicht werth.

Бернігерот, Йоганн Мартін
1713, Лейпциг – 1767, Лейпциг

Гравер різцем. Син гравера Мартіна Бернігерота, у котрого навчався гравірування. У своїй творчості наслідував манеру граверів французької школи. У 1762 став придворним гравером Саксонського двору. Створив багато портретів, а також книжкових віньєток. Його брат Йоганн Бенедикт (1716–1764) та син Мартін Фрідріх (1737–1801) теж були граверами.

Bernigeroth, Johann Martin
1713, Leipzig – 1767, Leipzig

Engraver with a cutter. The son of engraver Martin Bernigeroth, with whom he studied engraving. In his work, he imitated the manner of engravers of the French school. In 1762, he became a court engraver at the Saxon court. He created many portraits and book vignettes. His brother Johann Benedikt (1716–1764) and son Martin Friedrich (1737–1801) were also engravers.

2. Портрет радника Міхаеля Готліба фон Лібенау. 1748.
За оригіналом К. В. Зайделя.
Гравюра різцем, офорт. 480×300.
Нижній лівий кут аркуша втрачений.
Під зображенням, по обидва боки від герба: Michael Gottlieb von Liebenau. Vornehmer des Raths und Schulen Praesses der Königlichen Haupt-Stadt Breslau, des Königlichen Handels Gerichrs und des Evangelischen Stadt-Consistorii Mitglied. Gebohren 1711. Den 30 May. Gestorben 1747. Den 23. September; нижче – віршована присвята: Das klug und redliche das hold … Welt nicht werth! … Johann Friedrich Burg…; у нижньому правому куті аркуша: J. M. Bernigeroth sc. Lips. 1748.
Інв. Г 335.
Зайдель, Крістоф Вільгельм (Christoph Wilhelm Seidel; бл. 1710 – 1761/1762) – німецький художник, що працював у Бреслау (Вроцлаві). Здебільшого писав портрети представників знаті та духовенства, а також картини для місцевих церков та монастирів.
Лібенау, Міхаель Готліб фон (Michael Gottlieb von Liebenau; 1711–1747) – голова ради та школи міста Бреслау, член Королівського адміністративного суду та міської євангелічної консисторії.
Автор віршованої присвяти – **Йоганн Фрідріх Бург** (Johann Friedrich Burg; 1689, Бреслау – 1766, Бреслау), німецький богослов, шкільний та церковний інспектор у Бреслау, член міської євангелічної консисторії.

2. Portrait of Counsellor Michael Gottlieb von Liebenau. 1748.
After the original by C. W. Seidel.
Engraving, etching. 480×300.
The lower left corner of the sheet is missing.
Under the image, on both sides of the coat of arms: Michael Gottlieb von Liebenau. Vornehmer des Raths und Schulen Praesses der Königlichen Haupt-Stadt Bresslau, des Königlichen Handels Gerichrs und des Evangelischen Stadt-Consistorii Mitglied. Gebohren 1711. Den 30 May. Gestorben 1747. Den 23. September; below is a poetic dedication: Das klug und redliche das hold ... Welt nicht werth! ... Johann Friedrich Burg...; in the lower right corner of the sheet: J. M. Bernigeroth sc. Lips. 1748.
Inv. G 335.
Seidel, Christoph Wilhelm (c. 1710 – 1761/1762) was a German painter who worked in Breslau (Wroclaw). He mostly painted portraits of nobility and clergy, as well as paintings for local churches and monasteries.
Liebenau, Michael Gottlieb von (1711–1747) – head of the council and school of Breslau, member of the Royal Administrative Court and the city's evangelical consistory.
The author of the poetic dedication is **Johann Friedrich Burg** (1689, Breslau – 1766, Breslau), a German theologian, school and church inspector in Breslau, and member of the city's evangelical consistory.

3. Портрет теолога Крістіана Фредеріка Бернера. 1754.
За оригіналом К. Ф. Лісієвського. 1753.
Гравюра різцем, офорт. 455×320.
Під зображенням: CHRISTIANVS FRIDERICVS BOERNERVS S. Theol[ogiae] D[octor] et Professor Primarius … Lipsiensis Academiae Senior. Natus Dresdae die 6. Novembr. Anno 1683. Denatus Lipsiae die 19. Novembr. Anno 1753; у нижньому куті аркуша, ліворуч: C. F. R. Lisiewsky pinx. 1753; праворуч: J. M. Bernigeroth sc. Lipsiae 1754. Інв. Г 358.
Лісієвський, Крістоф Фрідріх Рейнгольд (Christoph Friedrich Reinhold Lisiewsky; 1725, Берлін – 1794, Людвігслюст, Мекленбург) – німецький художник-портретист польського походження. Придворний художник герцогів Мекленбурзьких.
Бернер, Крістіан Фредерік (Christian Frederick Boerner; 1683, Дрезден –1753, Лейпциг) – лютеранський теолог, професор богословського факультету Лейпцизького університету, пізніше – його декан та ректор. Бібліофіл.

3. Portrait of the theologian Christian Frederick Berner. 1754.
After the original by K. F. Lisievsky. 1753.
Engraving, etching. 455×320.
Under the image: CHRISTIANVS FRIDERICVS BOERNERVS S. Theol[ogiae] D[octor] et Professor Primarius ... Lipsiensis Academiae Senior. Natus Dresdae die 6. Novembr. Anno 1683. Denatus Lipsiae die 19. Novembr. Anno 1753; in the lower corner of the sheet, on the left: C. F. R. Lisiewsky pinx. 1753; on the right: J. M. Bernigeroth sc. Lipsiae 1754. Inv. G 358.
Lisiewski, Christoph Friedrich Reinhold (1725, Berlin – 1794, Ludwigslust, Mecklenburg) was a German portrait painter of Polish origin. Court painter of the Dukes of Mecklenburg.
Boerner, Christian Frederick (1683, Dresden – 1753, Leipzig) – Lutheran theologian, professor of the Faculty of Theology at the University of Leipzig, later its dean and rector. Bibliophile.

CHRISTIANVS FRIDERICVS
BOERNERVS
S. Theol. D. et Professor Primarius
Eccles. Cathedr. Misn. praecipuae Dominicalis Canonicus
Consistorii Regii Assessor, Lipsiensis Acad. Senior
Natus Dresdae 7. 8. Novemb. A. 1680.
Denatus Lipsiae 4. 5. Novemb. A. 1753.

CHRISTIANVS GODOFREDVS MOERLINVS
Jur: utr: Doctor
Potent: Pol: Reg: et El: Sax: à Consiliis Iudicis,
Senator et Praetor Lips:
Nat: d. IV. Febr: MDCCIII.
Denat: d. XIX. Nov: MDCCLIV.

4. Портрет доктора права Крістіана Готфріда Мерліна. 1755.
За оригіналом Е. Г. Гаусманна. 1754.
Гравюра різцем, офорт. 470×310.
Під зображенням: CHRISTIANVS GODOFREDVS MOERLINVS Jur. Utr. Doctor, Potent. Pol. Reg. et El. Sax. â Consiliis Aulicis, Senator et Praetor Lips. Nat. d. IV. Febr. MDCCIII. Denat. d. XIX. Nov. MDCCLIV; у нижньому куті аркуша, ліворуч: E. G. Hausmann post mortem pinx. 1754; праворуч: J. M.. Bernigeroth sc. Lipsiae 1755.
Інв. Г 341.
Гаусманн, Еліас Готлоб (Elias Gottlob Haussmann; 1695, Гера – 1774, Лейпциг) – німецький художник доби пізнього бароко, офіційний художник-портретист міста Лейпцига.
Мерлін, Крістіан-Готфрід (Christian Gottfried Mörlin; 1703, Лейпциг – 1754, Лейпциг) – доктор права, радник, міський суддя Лейпцига.

4. Portrait of Christian Gottfried Merlin, Doctor of Law. 1755.
After the original by E. G. Haussmann. 1754.
Engraving, etching. 470×310.
Under the image: CHRISTIANVS GODOFREDVS MOERLINVS Jur. Utr. Doctor, Potent. Pol. Reg. et El. Sax. In Consiliis Aulicis, Senator et Praetor Lips. Nat. d. IV. Febr. MDCCIII. Denat. d. XIX. Nov. MDCCLIV; in the lower corner of the sheet, on the left: E. G. Hausmann post mortem pinx. 1754; on the right: J. M.. Bernigeroth sc. Lipsiae 1755.
Inv. G 341.
Haussmann, Elias Gottlob (1695, Gera – 1774, Leipzig) – German artist of the late Baroque period, official portrait painter of the city of Leipzig.
Mörlin, Christian Gottfried (1703, Leipzig – 1754, Leipzig) – Doctor of Law, counsellor, city judge of Leipzig.

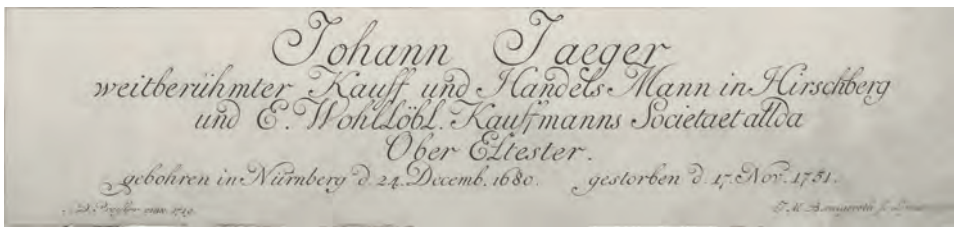

5. Портрет купця з Гіршберга Йоганна Ягера. 1752.
За оригіналом Й. Д. Прейслера. 1719.
Гравюра різцем, офорт. 500×308.
Під зображенням: Johann Jaeger weitberühmter Kauff und Handels Mann in Hirschberg … gebohren in Nürnberg d. 24. Decemb. 1680. gestorben d. 17. Nov. 1751; нижче, ліворуч: I. D. Preisler pinx. 1719; праворуч: J. M. Bernigeroth sc. Lipsiae 1752.
Інв. Г 336.
Прейслер, Йоганн Даніель (Johann Daniel Preissler; 1666, Нюрнберг – 1737, Нюрнберг) – живописець, рисувальник, гравер, педагог. Представник відомої родини німецьких художників. Директор Нюрнберзької художньої академії.
Ягер, Йоганн (Johann Jaeger; 1680–1751) – купець з Гіршберга, найстаріший член купецького товариства.

5. Portrait of Johann Jaeger, a merchant from Hirschberg. 1752.
After the original by J. D. Preisler. 1719.
Engraving, etching. 500×308.
Under the image: Johann Jaeger weitberühmter Kauff und Handels Mann in Hirschberg ... gebohren in Nürnberg d. 24. Decemb. 1680. gestorben d. 17. Nov. 1751; below, lower left: I. D. Preisler pinx. 1719; lower right: J. M. Bernigeroth sc. Lipsiae 1752.
Inv. G 336.
Preissler, Johann Daniel (1666, Nuremberg – 1737, Nuremberg) – painter, draughtsman, engraver, teacher. A representative of the famous family of German painters. Director of the Nuremberg Academy of Fine Arts.
Jaeger, Johann (1680–1751) – a merchant from Hirschberg, the oldest member of the merchant society.

Johann Jaeger
weitberühmter Kauff und Handels-Mann in Hirschberg
und E. Wohllöbl. Kaufmanns Societaet allda
Ober Eltester.
gebohren in Nürnberg d. 24. Decemb. 1680. gestorben d. 17. Nov. 1751.

JOHANN HEINRICH MARTENS
Kauf und Handelsmann in Hirschberg,
der Handlungs Societaet Ober Eltester
und bey der Kirche A. C. Vorsteher allda.
Gebohren zu Magdeburg d. 5. Nov. 1700. Gestorben d. 12 August. 1737.

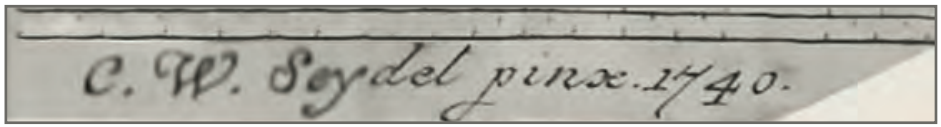

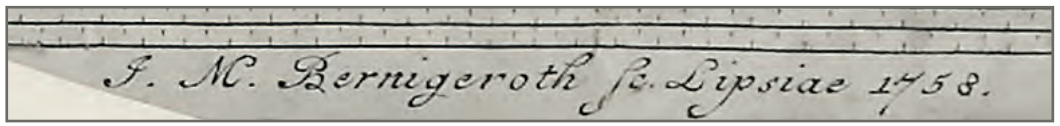

6. Портрет купця з Гіршберга Йоганна Генріха Мартенса. 1758.
За оригіналом К. В. Зайделя. 1740.
Гравюра різцем, офорт. 455×307.
Під зображенням: Johann Heinrich Martens, Kauf und Handelsmann in Hirschberg … Gebohren zu Magdeburg d. 3. Nov. 1706. Gestorben d. 12. August. 1757; нижче, ліворуч: Seydel pinx. 1740; праворуч: J. M. Bernigeroth sc. Lipsiae 1758.
Інв. Г 339.
Зайдель, Крістоф Вільгельм див. № 2.
Мартенс, Йоганн Генріх (Johann Heinrich Martens; 1706–1757) – купець і торговець з Гіршберга; старійшина церкви та церковної ради.

6. Portrait of a merchant from Hirschberg by Johann Heinrich Martens. 1758.
After the original by C. W. Seidel. 1740.
Engraving, etching. 455×307.
Below image: Johann Heinrich Martens, Kauf und Handelsmann in Hirschberg ... Gebohren zu Magdeburg d. 3. Nov. 1706. Gestorben d. 12. Aug. 1757; lower left: Seydel pinx. 1740; lower right: J. M. Bernigeroth sc. Lipsiae 1758.
Inv. G 339.
Seidel, Christoph Wilhelm, see № 2.
Martens, Johann Heinrich (1706–1757) – merchant and tradesman from Hirschberg; elder of the church and church council.

7. Портрет купця з Гіршберга Готфріда Шнайдера. 1763.
За оригіналом П. А. Саліса.
Гравюра різцем, офорт. 470×310.
Під зображенням: Herr Gottfried Schneider, Kauff und Handelsmann in Hirschberg … geb. d. 18. Oct. A. 1690. gest. d. 27. August. A. 1762…; нижче, ліворуч: peint par Salice; праворуч: gravé à Leipsic par J.M.Bernigeroth, graveur du Roi, en 1763.
Інв. Г 338.
Саліс, Пауль Антон (Paul Anton Salice; ? – ?) – німецький художник, родом з Італії, працював у Гіршберзі (Єленя-Гура) у 1740–1750-х роках, куди приїхав з Цешина.
Шнайдер, Готфрід (Gottfried Schneider; 1690–1762) – купець з Гіршберга, старійшина купецького товариства.

7. Portrait of Gottfried Schneider, a merchant from Hirschberg. 1763.
After the original painting by P. A. Salice.
Engraving, etching. 470×310.
Under the image: Herr Gottfried Schneider, Kauff und Handelsmann in Hirschberg ... geb. d. 18. Oct. A. 1690. gest. d. 27. Aug. A. 1762...; lower left: peint par Salice; lower right: gravé à Leipsic par J.M. Bernigeroth, graveur du Roi, en 1763.
Inv. G 338.
Salice, Paul Anton (? – ?) – German painter, originally from Italy, worked in Hirschberg (Jelenia Góra) in the 1740s and 1750s, where he came from Cieszyn.
Schneider, Gottfried (1690–1762) – a merchant from Hirschberg, an elder of the merchant community.

HERR GOTTFRIED SCHNEIDER,
Kauff und Handelsmann in Hirschberg,
und dasiger Kauffmanns-Societaet Ober-Aeltester
geb. d. 18. Oct. A. 1690. gest. d. 27. Augusti A. 1763.
alt 71 Jahr, 10 Monath, 9 Tage.

Meyer pinx.
Bernigeroth sc. Lips.
Gottfried Baumgart
Kauffmans Altester in Hirschberg der Evangel. Kirch und
Schul daselbst Vorsteher. Starb d. XII Jul. MDCCXVI. alt LVI. Jahr P.C.
So sah Herr Baumgart aus dem jedermann gewogen,
Er war getreu gerecht from still und eingezogen
Ein Garten in dem Geist, ein Baum voll gutter Frucht.
Ein Mann, der Gottes Ehr. der Kirchen Nutz gesucht
m. S. N. S.

Бернігерот, Мартін
1670, Раммельбург, Саксонія – 1733, Лейпциг

Гравер різцем. Засновник лейпцизької родини граверів на міді. У 1685 приїхав до Лейпцига, навчався гравірувального мистецтва у Еразма Андресона (Erasmus Andresohn; 1651–1731). У 1690–1691 відвідував лекції у Лейпцизькому університеті. У 1707 курфюрст саксонський призначив його придворним гравером. Батько граверів Йоганна Мартіна та Йоганна Бенедикта.

Bernigeroth, Martin
1670, Rammelburg, Saxony – 1733, Leipzig

Engraver. The founder of the Leipzig family of copper engravers. In 1685, he came to Leipzig, studied engraving under Erasmus Andresohn (1651–1731). In 1690–1691, he attended lectures at the University of Leipzig. In 1707, the Elector of Saxony appointed him court engraver. He was the father of the engravers Johann Martin and Johann Benedikt.

8. Портрет купця з Гіршберга Готфріда Баумгарта. 1716-1733.
За оригіналом Д. Гоєра.
Гравюра різцем. 365×250.
Під зображенням, ліворуч: DHoÿer pinx.; праворуч: Bernigeroth sc. Lips.; у центрі: Gottfried Baumgart Kauffmans Ältester in Hirschberg der Evangel. Kirch und Schul daselbst Vorsteher. Starb d. XII Jul. 1716…; нижче – чотири рядки віршованої присвяти на честь Г. Баумгарта.
Інв. Г 353.
Гоєр, Давід (David Hoyer; 1667, Ліхтенау, Саксонія – 1720, Лейпциг) – німецький живописець-портретист.
Баумгарт, Готфрід (Gottfried Baumgart; 1660–1716) – старійшина купецького товариства, голова євангельської церкви та школи у Гіршберзі.

8. Portrait of Gottfried Baumgart, a merchant from Hirschberg. 1716-1733.
After the original painting by D. Hoyer.
Engraving. 365×250.
Under the image, lower left: DHoÿer pinx.; lower right: Bernigeroth sc. Lips; centered below: Gottfried Baumgart Kauffmans Ältester in Hirschberg der Evangel. Kirch und Schul daselbst Vorsteher. Starb d. XII Jul. 1716...; below are four lines of a poetic dedication in honour of H. Baumgart.
Inv. G 353.
Hoyer, David (1667, Lichtenau, Saxony – 1720, Leipzig) – German portrait painter.
Baumgart, Gottfried (1660–1716) – an elder of the merchant community, head of the Evangelical church and school in Hirschberg.

9. Портрет Івана Мазепи. 1704.
Гравюра різцем. 148×88.
Під зображенням: Iohannes Mazeppa Cosaccorum Zaporoviensium Supremus Belli-Dux.
Фронтиспис до видання: Die europäische Fama, welche den gegenwärtigen Zustand der vornehmsten Höfe entdecket / [Hrsg.: Philipp Balthasar Sinold von Schütz]. Th. 25. – Leipzig, [1705].
Інв. Г 123.
Література: Ровинский. ПСРГП, т. 2, стб. 1219, № 9; Павленко С. Зображення гетьмана І. Мазепи (кінець XVII – поч. XX ст.). Чернігів, 2010. С. 69–70.
Мазепа, Іван Степанович (1639, Мазепинці або Біла Церква – 1709, Варниця, Молдова) – український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького.

9. Portrait of Ivan Mazepa. 1704.
Engraving. 148×88.
Under the image: Iohannes Mazeppa Cosaccorum Zaporoviensium Supremus Belli-Dux.
Frontispiece to the edition: Die europäische Fama, welche den gegenwärtigen Zustand der vornehmsten Höfe entdecket / [Hrsg.: Philipp Balthasar Sinold von Schütz]. Th. 25. – Leipzig, [1705].
Inv. G 123.
Література: Ровинский. ПСРГП, т. 2, стб. 1219, № 9; Павленко С. Зображення гетьмана І.Мазепи (кінець XVII – поч. XX ст.). Чернігів, 2010. С. 69–70.
Mazepa, Ivan Stepanovych (1639, Mazepyntsi or Bila Tserkva – 1709, Varnytsia, Moldova) – Ukrainian military, political and statesman. Hetman of the Zaporozhian Army.

Iohannes Mazeppa
Cosaccorum Zaporoviensium
Supremus Belli-Dux.

Вагнер, Якоб
1703/5, Аугсбург – 1781, Аугсбург

Гравер-репродукціоніст, учень Йоганна Даніеля Герца (Johann Daniel Hertz), гравера та видавця в Аугсбурзі. Виконував гравюри релігійного, жанрового та алегоричного характеру. Працював також в галузі книжкової ілюстрації.

Wangner, Jacob (Jean Jacques)
1703/5, Augsburg – 1781, Augsburg

Reproduction engraver, an apprentice of Johann Daniel Hertz, an engraver and publisher in Augsburg. He created engravings of religious, genre and allegorical nature. He also worked in the field of book illustration.

10. Поклоніння волхвів.
За гравірованим оригіналом Л. Ворстермана (1621) за картиною П. П. Рубенса (1617–1618).
Гравюра різцем. 547×725.
Поля обрізані.
На зображенні, біля нижнього краю: P.P.Rubens pinxit.; Iohan Daniel Hertz excud. Aug. Vindel.; Iacob Wangner sculpsit.
Картина П. П. Рубенса зберігається в Ліонському музеї красних мистецтв. Гравірований оригінал Л. Ворстермана – у Національному музеї у Варшаві.
Інв. Г 661.
Література: Le Blanc, t.4, p. 174, № 2; Nagler, Bd. 21, S. 115, № 2.
Рубенс, Пітер Пауль (Pieter Paul Rubens; 1577, Зіген – 1640, Антверпен) – фламандський живописець, один із найвизначніших представників епохи бароко, дипломат, колекціонер.
Ворстерман, Лукас (Lucas Vorsterman; 1595, Зальтбоммель – 1675, Антверпен) – найвидатніший гравер XVII століття з майстерні Рубенса. Награвірував багато робіт за оригіналами вчителя.

10. Adoration of the Magi.
From an engraved original by L. Vorsterman (1621) after the original painting by P. P. Rubens (1617–1618).
Engraving. 547×725.
The margins are cropped.
In the image, near the lower edge: P.P.Rubens pinxit.; Iohan Daniel Hertz excud. Aug. Vindel; Iacob Wangner sculpsit.
The painting by P. P. Rubens is kept in the Musée des Beaux-Arts de Lyon. The engraved original by L. Vorsterman is in the National Museum in Warsaw.
Inv. G 661.
Література: Le Blanc, t.4, p. 174, № 2; Nagler, Bd. 21, S. 115, № 2.
Rubens, Pieter Paul (1577, Siegen – 1640, Antwerp) – Flemish painter, one of the most prominent representatives of the Baroque period, diplomat, collector.
Vorsterman, Lucas (1595, Saltbommel – 1675, Antwerp) – the most prominent engraver of the seventeenth century from Rubens' studio. He engraved many works based on the master's originals.

Вольфганг, Йоганн Георг
1664, Аугсбург – 1744, Берлін

Гравер різцем. З династії німецьких граверів, започаткованої ще його дідом художником Андреасом Вольфгангом, вихідцем з Хемніца. Навчався спочатку у свого батька, гравера Георга Андреаса Вольфганга (1631–1716), в Аугсбурзі. З 1684 продовжував освіту в Амстердамі. У 1688 повернувся до Аугсбурга. У 1704 прусський король Фрідріх I призначив його гравером королівського двору. З 1706 – почесний член Прусської королівської академії мистецтв (Берлін). Створив чимало портретів трьох прусських королів – Фрідріха I, Фрідріха-Вільгельма I, Фрідріха II, на службі яких перебував, а також окремих членів двору. Його молодший син, Йоганн Георг (1699 – після 1761), також був гравером, старший, Георг Андреас (1703–1745), – художником-портретистом.

Wolfgang, Johann Georg
1664, Augsburg – 1744, Berlin

Engraver. He was a member of a dynasty of German engravers founded by his grandfather, the artist Andreas Wolfgang, a native of Chemnitz. He first studied under his father, the engraver Georg Andreas Wolfgang (1631–1716), in Augsburg. From 1684 he continued his education in Amsterdam. In 1688 he returned to Augsburg. In 1704, King Frederick I of Prussia appointed him engraver of the royal court. From 1706 he was an honorary member of the Prussian Royal Academy of Arts (Berlin). He created many portraits of the three Prussian kings – Frederick I, Frederick William I, Frederick II, whom he served, as well as other members of the court. His youngest son, Johann Georg (1699 – after 1761), was also an engraver, and his eldest son, Georg Andreas (1703-1745), was a portrait painter.

11. Портрет прусського короля Фрідріха II.1740.
За оригіналом А. Пена.
Гравюра різцем. 384×276.
Під зображенням, ліворуч: Peint par Ant: Pesne Peintre du Roi; праворуч: Gravé par Wolffgang Graveur Roial á Berlin. 1740. Cum Privil. Reg.; у центрі: Frederic Roi de Prusse et Electeur de Brandenbourg.
Інв. Г 354.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 6727.
Пен, Антуан (Antoine Pesne; 1683, Париж – 1757, Берлін) – придворний художник прусського королівського двору (з 1711), директор Прусської королівської академії мистецтв у Берліні (з 1722). Близько пів століття прослужив при дворі трьох прусських королів.
Фрідріх II Великий (1712, Берлін – 1786, Потсдам) – прусський король (з 1740).

11. Portrait of King Frederick II of Prussia. 1740.
After the original by A. Pesne.
Engraving. 384×276.
Under the image, lower left: Peint par Ant: Pesne Peintre du Roi; lower right: Gravé par Wolffgang Graveur Roial á Berlin. 1740. Cum Privil. Reg.; centered below: Frederic Roi de Prusse et Electeur de Brandenbourg.
Inv. G 354.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 6727.
Pesne, Antoine (Antoine Pesne; 1683, Paris – 1757, Berlin) – court painter of the Prussian royal court (from 1711), director of the Prussian Royal Academy of Arts in Berlin (from 1722). For about half a century he served at the court of three Prussian kings.
Frederick II the Great (1712, Berlin – 1786, Potsdam) – King of Prussia (from 1740).

FREDERIC
Roi de Prusse et Electeur de Brandenbourg.

12. Портрет лікаря Фрідріха Гофмана.1735.
За оригіналом А. Пена.
Гравюра різцем і пунктиром. 288×212.
Під зображенням, у центрі: Fridericus Hoffmannus Regiae Majestatis Prussicae Consiliarius intimus, Archiater et Professor Medicinae …. Natus 1660. Нижче, ліворуч: Anton Pesne Pictor R. Effigiem Pinx. ; праворуч: F.G.Wolffgang, Sculptor R. sculpsit Berolini 1735.
Інв. Г 368.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 9131.
Пен, Антуан див. № 11.
Гофман, Фрідріх (Friedrich Hoffmann; 1660, Галле – 1742, Галле) – німецький лікар, один із засновників університету в Галле (1693), де очолював кафедри медицини та натуральної філософії. Особистий лікар прусських королів Фрідріха I і Фрідріха Вільгельма I.

12. Portrait of the doctor Friedrich Hoffmann. 1735.
After the original by A. Pesne.
Stipple and graver engraving. 288×212.
Under the image, in the centre: Fridericus Hoffmannus Regiae Majestatis Prussicae Consiliarius intimus, Archiater et Professor Medicinae …. Natus 1660. Below, lower left: Anton Pesne Pictor R. Effigiem Pinx.; lower right: F.G.Wolffgang, Sculptor R. sculpsit Berolini 1735.
Inv. G 368.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 9131.
Pesne, Antoine, see № 11.
Hoffmann, Friedrich (1660, Halle – 1742, Halle) – German physician, one of the founders of the University of Halle (1693), where he headed the departments of medicine and natural philosophy. Personal physician of Prussian kings Frederick I and Frederick William I.

FRIDERICUS HOFFMANNUS
Regiæ Majestatis Prussicæ Consiliarius intimus Archiater
et Professor Medicinæ primarius, Comes Palatinus Cæsareus,
Academiæ Friderici anæ Senior, Imperatoriæ Carolinæ Petropolitanæ,
Britannicæ et Prussicæ Academiæ Scientiarum Sodalis. Natus 1660

GEORGIVS GOTTLOB RICHTER
Phil. ac Medic. D. Potent. Britanniæ Regis ac Elect. Brunsvicens. Consiliarius aulicus et Archiater, Prof. Medic. primarius in Vniversitate Georgia Augusta, Acad. imper. Nat. curios. et Societat. Teut. Lipsiensis et Goetting. Collega.

G. D. Heumann ad viv. del. Dec. IX. I. I. Haid exc. A. V.

Гайд, Йоганн Якоб
(1704, Кляйнайслінген,
земля Баден-Вюртемберг – 1767, Аугсбург)

Гравер різцем та мецо-тинто. Походив із німецької родини художників і граверів з Аугсбурга. Про його учнівство мало відомо. У 1726 навчався в Аугсбурзі малювання битв, тварин та портретного живопису. Пізніше повністю зосередився на гравюрі на міді та мецо-тинто. Його вчителями були Георг Філіпп Ругендас та Йоганн Еліас Рідінгер. Заснував в Аугсбурзі власне видавництво. Серед його учнів – художник Антон Графф та гравер Йоганн Фрідріх Баузе. Після його смерті видавничий бізнес продовжив син, Йоганн Еліас. Відомо багато портретів, виконаних Гайдом у техніці мецо-тинто за його власними ескізами та картинами інших художників. Більшість з них включено у видання Й. Я. Брукера «Портретна галерея сучасних письменників, які відомі своєю вченістю…» (Brucker, Johann Jakob. «Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller...» – Augsburg, 1741–1755).

Haid, Johann Jacob
(1704, Kleineislingen,
Baden-Württemberg – 1767, Augsburg)

Graver and mezzotint engraver. He came from a German family of artists and engravers from Augsburg. Little is known about his apprenticeship. In 1726, he studied battle, animal, and portrait painting in Augsburg. Later he focused entirely on copperplate and mezzotint engraving. His teachers were Georg Philipp Rugendas and Johann Elias Riedinger. He founded his own publishing house in Augsburg. Among his students were the artist Anton Graff and the engraver Johann Friedrich Bause. After his death, his son, Johann Elias, continued the publishing business. There are many portraits executed by Haid in the mezzotint technique based on his own sketches and those of other artists. Most of them are included in the publication by J. J. Brucker 'Portrait Gallery of Contemporary Writers Known for Their Scholarship...' (Brucker, Johann Jakob. 'Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller...' – Augsburg, 1741-1755).

13. Портрет професора медицини Георга Готлоба Ріхтера. 1752.
За малюнком Г. Д. Гоймана.
Мецо-тинто. 317×197.
Під зображенням: GEORGIVS GOTTLOB RICHTER Phil. ac Medic. D. Potent. Britanniae Regis … Lipsiensis et Goetting. Collega; нижче, ліворуч: G. D. Heumann ad viv. del.; праворуч: I. I. Haid exc. A.V.; у центрі: Dec. IX.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 9. – Augsburg, 1752.
Інв. Г 316.
Література: Drugulin, 1860, Th. 2, № 17320.
Гойман, Георг Даніель (Georg Daniel Heumann; 1691, Нюрнберг – 1759, Нюрнберг) – німецький рисувальник і гравер, працював у Нюрнберзі та Геттінгені.
Ріхтер, Георг Готлоб (Georg Gottlob Richter; 1694, Шнеєберг – 1773, Геттінген) – професор медицини, філософії та філології.

13. Portrait of Georg Gottlob Richter, professor of medicine. 1752.
Based on a drawing by G. D. Heumann.
Mezzotint. 317×197.
Under the image: GEORGIVS GOTTLOB RICHTER Phil. ac Medic. D. Potent. Britanniae Regis ... Lipsiensis et Goetting. Collega; below left: G. D. Heumann ad viv. del.; below right: I. I. Haid exc. A.V.; centered below: Dec. IX.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 9. – Augsburg, 1752.
Inv. G 316.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 2, № 17320.
Heumann, Georg Daniel (1691, Nuremberg – 1759, Nuremberg) – German draughtsman and engraver, worked in Nuremberg and Göttingen.
Richter, Georg Gottlob (1694, Schneeberg – 1773, Göttingen) – professor of medicine, philosophy and philology.

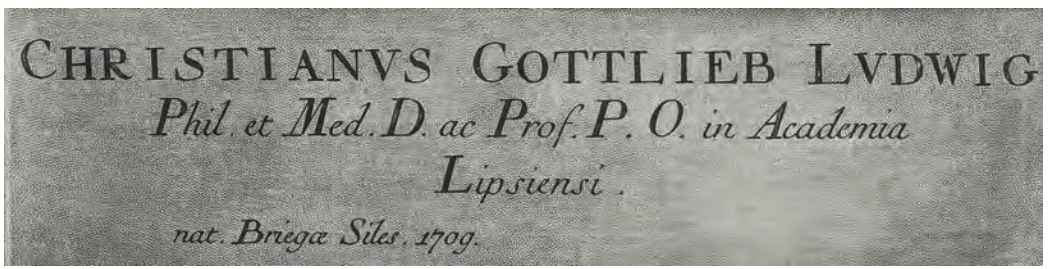

14. Портрет ботаніка Крістіана Готліба Людвіга. 1752.
За оригіналом Е. Г. Гауссмана.
Мецо-тинто. 320×200.
Під зображенням: CHRISTIANVS GOTTLIEB LVDWIG Phil. et Med. D. ac Prof. P. O. in Academia Lipsiensi. nat. Briegae Siles 1709; нижче, ліворуч: E. G. Haussmann pinx.; праворуч: Joh. Jac. Haid sc. et exc. A.V.; у центрі: Dec. IX.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 9. – Augsburg, 1752.
Інв. Г 317.
Література: Drugulin, 1860, Th. 2, № 12622.
Гауссман, Еліас Готлоб (Elias Gottlob Haussmann (or Haußmann); 1695, Гера – 1774, Лейпциг) – німецький художник доби пізнього бароко.
Людвіг, Крістіан Готліб (Christian Gottlieb Ludwig, 1709, Бжег, Польща –1773, Лейпциг) – німецький ботанік, лікар, професор медицини.

14. Portrait of botanist Christian Gottlieb Ludwig. 1752.
After the original by E. G. Haussmann.
Mezzotint. 320×200.
Under the image: CHRISTIANVS GOTTLIEB LVDWIG Phil. et Med. D. ac Prof. P. O. in Academia Lipsiensi. nat. Briegae Siles 1709; below, lower left: E. G. Haussmann pinx.; lower right: Joh. Jac. Haid sc. et exc. A.V.; centered below: Dec. IX.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 9. – Augsburg, 1752.
Inv. G 317.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 2, № 12622.
Haussmann, Elias Gottlob (1695, Gera – 1774, Leipzig) – German artist of the late Baroque period.
Ludwig, Christian Gottlieb (1709, Brzeg, Poland – 1773, Leipzig) – German botanist, physician, professor of medicine.

CHRISTIANVS GOTTLIEB LVDWIG
Phil. et Med. D. ac Prof. P. O. in Academia
Lipsiensi.
nat. Briega Siles. 1709.
E. G. Hauffmann pinx.
Dec. IX.
Ioh. Iac. Haid sc. et exc. A. V.

Dec. III.
D. LAVRENTIVS HEISTERVS
Serenis. Brunsuic et Luneb. Ducis Consiliar. aulic.
et archiater. Med. Chirurgiæ ac Botanices prof. pub.
primar. in Acad. Iulia, Acad. Cæsar. Regiæq. Lond.
et Berolinens. Societatis Scientiarum Collega.
nat. d. 19. Sept. A. S. R. M D C L XXXIII.
M. W.
Prüing ad viuum pinx.
I. I. Haid excudit
A. V.

15. Портрет хірурга Лоренца Гейстера. 1740-ві.
За оригіналом М. В. Фрелінга.
Мецо-тинто. 311×190.
Під зображенням: D. LAVRENTIVS HEISTERVS, Sereniss. Brunsuic. et Luneb. Ducis Consiliar. aulic[que] et archiater ... Societatis Scientiarum Collega. nat. d. 19. Sept. A.S.R. MDCLXXXIII ; біля лівого краю зображен-ня: Dec. III; біля нижнього краю зображення: M. W. Fröling ad vivum pinx.; I. I. Haid excudit A. V.
У виданні Й. Я. Брукера («Bilder-sal heutiges Tages lebender…». Zehend 3. Augsburg, 1744) представлено початковий стан гравюри – без хірургічних інструментів, посоха Асклепія, рога достатку та кисті руки.
Інв. Г 318.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 8756.
Фрелінг, Маттіас Вільгельм (Matthias Wilhelm Fröling; ? – ?) – німецький художник, що працював у 1720-х роках, ймовірно, у Гельмштедті.
Гейстер, Лоренц (Lorenz Heister, 1683–1758, Борнум-ам-Ельм, Нижня Саксонія) – німецький ботанік, анатом, хірург, доктор медицини.

15. Portrait of surgeon Lorenz Heister. 1740s.
After the original by M. W. Fröling.
Mezzotint. 311×190.
Under the image: D. LAVRENTIVS HEISTERVS, Sereniss. Brunsuic. et Luneb. Ducis Consiliar. aulic[que] et archiater ... Societatis Scientiarum Collega. nat. d. 19. Sept. A.S.R. MDCLXXXIII ; near left edge of image: Dec. III; near the lower edge of the image: M. W. Fröling ad vivum pinx.; I. I. Haid excudit A. V.
In the edition of J. J. Brooker (“Bilder-sal heutiges Tages lebender...”. Zehend 3. Augsburg, 1744) placed the original state of the engraving – without surgical instruments, staff of Asclepius, horn of plenty and hand.
Inv. G 318.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 8756.
Fröling, Matthias Wilhelm (? – ?) – German artist who worked in the 1720s, probably in Helmstedt.
Heister, Lorenz (1683–1758, Bornum am Elm, Lower Saxony) – German botanist, anatomist, surgeon, doctor of medicine.

16. Портрет богослова Йоганна Якоба Ціммермана. 1755.
За оригіналом Й. К. Фюсслі.
Мецо-тинто. 312×194.
Під зображенням: IOANNES IACOBVS ZIMERMANVS S. Theol. Prof. Publ. in Athenaeo Turicensi … nat. Turic. Helv. V. id. Dec. MDCXCV; під рамою, праворуч: Dec. X; біля нижнього краю зображення, ліворуч: C. Füessli pinx.; праворуч: I. Iac. Haid exud. A. V.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 10. – Augsburg, 1755.
Інв. Г 319.
Література: Drugulin, 1860, Th. 2, № 23713.
Фюсслі, Йоганн Каспар (Johann Caspar Füssli; 1706, Цюрих – 1782, Цюрих) – швейцарський художник, гравер та історик мистецтва.
Ціммерман, Йоганн Якоб (Johann Jakob Zimmermann; 1695, Цюрих – 1756, Цюрих) – швейцарський богослов, канонік, викладач Каролінума (Цюрих).

16. Portrait of theologian Johann Jakob Zimmermann. 1755.
After the original by J. C. Füssli
Mezzotint. 312×194.
Under the image: IOANNES IACOBVS ZIMERMANVS S. Theol. Prof. Publ. in Athenaeo Turicensi ... nat. Turic. Helv. V. id. Dec. MDCXCV; under the frame, lower right: Dec. X; at the bottom edge of the image, lower left: C. Füessli pinx.; lower right: I. Iac. Haid exud. A. V.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 10. – Augsburg, 1755.
Inv. G 319.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 2, № 23713.
Füssli, Johann Caspar (1706, Zurich – 1782, Zurich) – Swiss artist, engraver and art historian.
Zimmermann, Johann Jakob (1695, Zurich – 1756, Zurich) – Swiss theologian, canon, teacher at the Carolinum (Zurich).

Dec. X.
IOANNES IACOBVS ZIMERMANVS
S. Theol. Prof. Publ. in Athenæo Turicensi
et ecclesia B. V. M. majoris Canonicus
Acad. Scient. Berolin. membrum
nat. Turic. Helv. V. id. Dec. MDCXCV.
C. Frisch pinx.
J. Ios. Haid cend. A. V.

GEORGIVS ERHARDVS
HAMBERGERVS,
Phil. et Med. D. Anatomiæ, Chirurgiæ
Botanices et Physices P. P. O. in Acad.
Ienensi, Ducatus Ienensis Physicus
Seren. Saxoniæ Ducum gentis Ernestinæ
Consiliarius, Acad. nat. Cur. Collega
nat. Ienæ d. 22. Dec. 1697.

17. Портрет хірурга Георга Ергарда Гамбергера. 1747.
За оригіналом Й. Г. Гельмсгаузена.
Мецо-тинто. 314×915.
Під зображенням: GEORGIVS ERHARDVS HAMBERGERVS, Phil. et Med. D. Anatomiae, Chirurgiae, Botanices et Physices … nat. Ienae d. 21 Dec. 1697; ліворуч від картуша: Dec. VI; біля нижнього краю зображення, ліворуч: I. Günther pinx.; праворуч: I. Iac. Haid sc. et exc. A. V.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller… Zehend 6. – Augsburg, 1747.
Інв. Г 320.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 8296a.
Гельмсгаузен, Йоганн Гюнтер (Johann Günther Helmshausen; ? – ?) – німецький портретний живописець, працював у 1720–1770-х роках.
Гамбергер, Георг Эргард (Georg Erhard Hamberger; 1697–1755) – хірург, доктор медицини, анатомії, ботаніки та фізики. Професор (згодом ректор) Єнського університету.

17. Portrait of the surgeon Georg Erhard Hamberger. 1747.
After the original by J. G. Helmshausen.
Mezzotint. 314×915.
Under the image: GEORGIVS ERHARDVS HAMBERGERVS, Phil. et Med. D. Anatomiae, Chirurgiae, Botanices et Physices ... nat. Ienae d. 21 Dec. 1697; left of the cartouche: Dec. VI; lower left: I. Günther pinx.; lower right: I. Iac. Haid sc. et exc. A. V.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 6. – Augsburg, 1747.
Inv. G 320.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 8296a.
Helmshausen, Johann Günther (? – ?) – German portrait painter worked in the 1720s and 1770s.
Hamberger, Georg Erhard (1697–1755) – surgeon, doctor of medicine, anatomy, botany, and physics. Professor (later rector) of the University of Jena.

18. Портрет медика Йоганна Альбрехта Геснера. 1755.
За оригіналом Й. К. Гроота.
Мецо-тинто. 312×194.
Під зображенням: IOHANNES ALBER=TVS GESNERVS, Medicinae Doctor. Serenissimi Wirtenbergiae Ducis Consiliarius … natus A. S. MDCXCIV. die 17. Septembr.; біля нижнього краю зображення, ліворуч: Grot pinxit.; праворуч: I. Iac. Haid sculps. et exc. A.V.; у центрі: Dec. X.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 10. – Augsburg, 1755.
Інв. Г 321.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 7442.
Гроот, Йоганн Крістоф (Johann Christoph Grooth; 1687, Штутгарт – 1764, Штутгарт) – німецький художник-портретист, придворний живописець герцога Вюртемберзького у Штутгарті.
Геснер, Йоганн Альбрехт (Johann Albrecht Gessner; 1695, Аугаузен або Верніц, Баварія – 1760, Штутгарт) – доктор медицини, хімік. Придворний лікар герцога Вюртемберзького.

18. Portrait of the physician Johann Albrecht Gesner. 1755.
After the original by J. C. Grooth.
Mezzotint. 312×194.
Under the image: IOHANNES ALBER = TVS GESNERVS, Medicinae Doctor. Serenissimi Wirtenbergiae Ducis Consiliarius ... natus A. S. MDCXCIV. die 17. Septembr.; near the lower edge of the image, lower left: Grot pinxit; lower right: I. Iac. Haid sculps. et exc. A.V.; centrered below: Dec. X.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 10. – Augsburg, 1755.
Inv. G 321.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 7442.
Grooth, Johann Christoph (1687, Stuttgart – 1764, Stuttgart) – German portrait painter, court painter of the Duke of Württemberg in Stuttgart.
Gessner, Johann Albrecht (1695, Aughausen or Wernitz, Bavaria – 1760, Stuttgart) – doctor of medicine, chemist. Court physician to the Duke of Württemberg.

IOHANNES ALBER= TVS GESNERVS,
Medicinæ Doctor. Serenissimi Wirtenbergiæ Ducis Consili-
arius, Archiater et Collegii Metallici Assessor. Academiarum
Regiar. Berolinensis et Stockholmiensis Sodalis.
natus A. S. MDCXCIV. die 17. Septembr.
Grot pinxit.
Dec. X.
I. Iac. Haid sculps. et exc. A.V.

Symbol. Innocui vivite, numen adest.
I. H. SAMVEL FORMAY,
V. D. M. Phil. Prof. Reg. Scient. Acad. Borus. Secretarius perp. Acad. imperialis Petropolit. Soc. reg. Londin. ac Soc. reg. Germ. Goetting. ac Gryphwald. Sodalis.
nat. Berolin. 1711.
David Matthieu pinx.
Dec. IX.
I. Luc. Heidl sculp. et exc. A. V.
M.

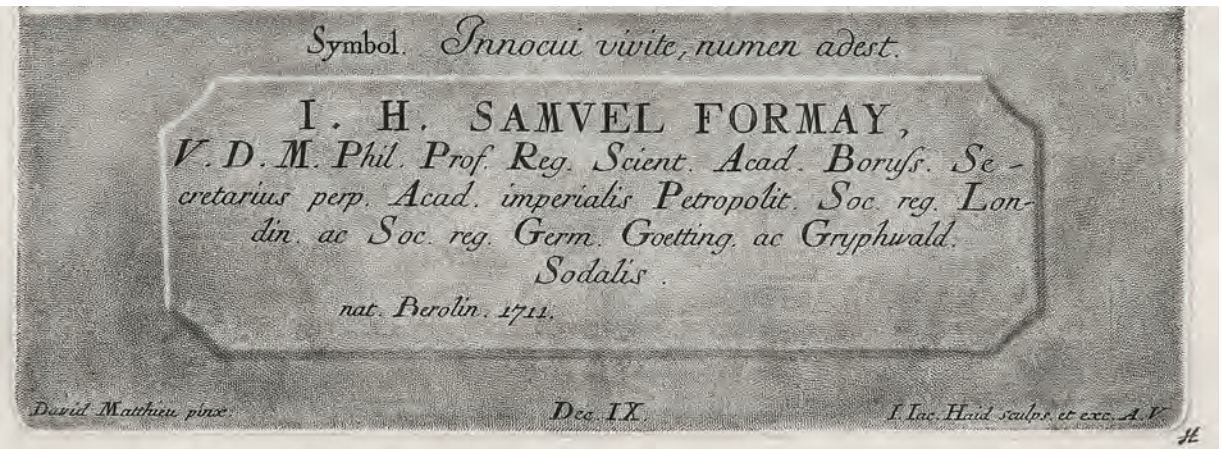

19. Портрет філософа Йоганна Генріха Самуеля Формея. 1752.
За оригіналом Д. Метью.
Мецо-тинто. 318×198.
Під зображенням: I. H. SAMVEL FORMAY, V. D. M. Phil. Prof. Reg. Scient. Acad. Boruss. … nat. Berolin. 1711; над нею: Symbol. Innocui vivite, numen adest; біля нижнього краю зображення, ліворуч: David Matthieu pinx.; праворуч: I. Iac. Haid sculps. et exc. A.V.; у центрі: Dec. IX.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 9. – Augsburg, 1752.
Інв. Г 322.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 6207.
Метью, Девід (David Matthieu; 1697, Берлін – 1755, Берлін) – німецький художник-портретист і мініатюрист. Придворний живописець прусського королівського двору.
Формей, Йоганн Генріх Самуель (Johann Heinrich Samuel Formey; 1711, Берлін – 1797, Берлін) – богослов, філософ та історик, член Берлінської академії наук.

19. Portrait of the philosopher Johann Heinrich Samuel Formey. 1752.
After the original by D. Matthieu.
Mezzotint. 318 x 198.
Under the image: I. H. SAMVEL FORMAY, V. D. M. Phil. Prof. Reg. Scient. Acad. Boruss. ... nat. Berolin. 1711; above: Symbol. Innocui vivite, numen adest; at the lower edge of the image, on the left: David Matthieu pinx.; on the right: I. Iac. Haid sculps. et exc. A.V.; in the centre: Dec. IX.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 9. – Augsburg, 1752.
Inv. G 322.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 6207.
Matthieu, David (1697, Berlin – 1755, Berlin) – German portrait painter and miniature painter. Court painter of the Prussian royal court.
Formey, Johann Heinrich Samuel (1711, Berlin – 1797, Berlin) – theologian, philosopher and historian, member of the Berlin Academy of Sciences.

20. Портрет лікаря Фрідріха Гофмана. 1741.
За оригіналом А. Пена.
Мецо-тинто. 308×188.
Під зображенням: FRIDERICUS HOFFMANNUS Regiae Majestatis Prussicae Consiliarius intimus ... Prussicae Academiae Scientiarum Sodalis. Natus 1660; біля нижнього краю зображення: Ant. Pesne Pict. Reg. Porussiae ad vivum pinxit.; I. Iac. Haid Sculp. et exc. Aug. Vind.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 1. – Augsburg, 1741.
Інв. Г 323.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 9130.
Пен, Антуан див. № 11.
Гофман, Фрідріх див. № 12.

20. Portrait of the doctor Friedrich Hoffmann. 1741.
After the original by A. Pesne.
Mezzotint. 308×188.
Under the image: FRIDERICUS HOFFMANNUS Regiae Majestatis Prussicae Consiliarius intimus ... Prussicae Academiae Scientiarum Sodalis. Natus 1660; near the lower edge of the image: Ant. Pesne Pict. Reg. Porussiae ad vivum pinxit.; I. Iac. Haid Sculp. et exc. Aug. Vind.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 1. – Augsburg, 1741.
Inv. G 323.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 9130.
Pesne, Antoine see № 11.
Hoffmann, Friedrich see № 12.

FRIDERICUS HOFFMANNUS
Regiæ Majestatis Prussicæ Consiliarius intimus, Archiater et Professor Medicinæ primarius, Comes Palatinus Cæsareus Academiæ Fridericianæ Senior, Imperatoriæ Carolinæ Petropolitanæ Britannicæ et Prussicæ Academiæ Scientiarum Sodalis. Natus 1660.
Ant. Pesne Pict. Reg. Borussiæ ad vivum pinxit.
I. Luc. Haid Sculp. et exc. Aug. Vind.

DANIEL BERNOVLLIVS
M.d. D. Professor honorarius Academiæ Imper.
Petropolitanæ, Anatomiæ et Botanicæ P.P.O. in
Academiæ Basileensi.
Nat. d. 29. Ian. A.S.R.MDCC.
Dic. III.

21. Портрет фізика Даніеля Бернуллі. 1744.
За оригіналом Й. Р. Губера.
Мецо-тинто. 310×190.
Під зображенням: DANIEL BERNOVLLIVS Med. D. Professor honorarius Academiae Imper. Petropolitanae ... Nat. d. 29. Ian. A. S. R. MDCC.; нижче, ліворуч: I. Rudolph Huber, Senat. Basil, pinx.; праворуч: I. Iacob Haid sculps. et excud. Aug. Vind; у центрі: Dec. III.
З видання: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 3. – Augsburg, 1744.
Інв. Г 324.
Література: Drugulin, 1860, Th. 1, № 1404.
Губер, Йоганн Рудольф (Johann Rudolf Huber; 1668, Базель – 1748, Базель) – швейцарський художник-портретист та політик.
Бернуллі, Даніель (Daniel Bernoulli; 1700, Гронінген – 1782, Базель) – швейцарський фізик, механік та математик. Засновник математичної фізики.

21. Portrait of physicist Daniel Bernoulli. 1744.
After the original by J. R. Huber.
Mezzotint. 310×190.
Under the image: DANIEL BERNOVLLIVS Med. D. Professor honorarius Academiae Imper. Petropolitanae ... Nat. d. 29. Ian. A. S. R. MDCC.; lower left: I. Rudolph Huber, Senat. Basil, pinx.; lower right: I. Iacob Haid sculps. et excud. Aug. Vind; in the centre: Dec. III.
From the publication: Brucker J. J. Bilder-sal heutiges Tages lebender, und durch Gelahrheit berühmter Schrifft-steller... Zehend 3. – Augsburg, 1744.
Inv. G 324.
Literature: Drugulin, 1860, Th. 1, № 1404.
Huber, Johann Rudolf (1668, Basel – 1748, Basel) – Swiss portrait painter and politician.
Bernoulli, Daniel (1700, Groningen – 1782, Basel) – Swiss physicist, mechanic and mathematician. The founder of mathematical physics.

Гейзер, Крістіан Готліб
1742, Герліц – 1803, Лейпциг

Гравер, офортист, художник, мініатюрист, ілюстратор. Син лютеранського богослова і пастора в Герліці. З 1761 навчався юриспруденції у Лейпцизькому університеті та брав уроки у німецького художника А. Ф. Езера (A. F. Oeser). У 1764 був запрошений А. Ф. Езером на посаду помічника викладача гравюри у нещодавно відкритій Лейпцизькій Академії образотворчих мистецтв. Починав працювати як художник, з 1770 присвятив себе виключно гравюрі, працював переважно у галузі книжкової ілюстрації. У 1770 був обраний членом Дрезденської академії образотворчих мистецтв, а у 1771 – Лейпцизької. Налічується до 3000 його робіт у техніці офорта та різця – історичні зображення, жанрові сцени, портрети, пейзажі, віньєтки та ін.

Geyser, Christian Gottlieb
1742, Gerlitz – 1803, Leipzig

Engraver, etcher, painter, miniature painter, illustrator. Son of a Lutheran the-ologian and pastor in Gerlitz. From 1761 he studied law at the University of Leipzig and took lessons from the German artist A. F. Oeser. In 1764, he was invited by A. F. Oeser to the position of assistant teacher of engraving at the newly opened Leipzig Academy of Fine Arts. He started working as a painter. From 1770 he devoted himself exclusively to engraving, working mainly in the field of book illustration. In 1770, he was elected a member of the Dresden Academy of Fine Arts, and in 1771 – of the Leipzig Academy. There are up to 3000 of his works in etching and carving techniques – historical images, genre scenes, portraits, landscapes, vignettes, etc.

22. Портрет Юзефа Салезія Оссолінського. Після 1774.
За оригіналом А. Раєцької.
Офорт. 238×170.
Поля обрізані.
Під зображенням, у центрі, по обидва боки герба: Jos. Sal. S.R.I. Comes de Tenczyn Ossolinski Terr. Podlachiae Palatinus Ordinum Poloniae Eques.; під рамкою, ліворуч: Rajeckie del.; праворуч: Geÿser sc.
Інв. Г 412.
Раєцька, Анна (Anna Rajecka; бл. 1760, Варшава – 1832, Париж) – польська художниця-портретистка і пастелістка.
Оссолінський, Юзеф Салезій (Józef Salezy Ossoliński; 1734–1789) – державний і військовий діяч Речі Посполитої. З 1774 – воєвода підляський.

22. Portrait of Józef Salezy Ossoliński. After 1774.
After the original by A. Rajecka.
Etching. 238×170.
The margins are cropped.
Under the image, in the centre, on both sides of the coat of arms: Jos. Sal. S.R.I. Comes de Tenczyn Ossolinski Terr. Podlachiae Palatinus Ordinum Poloniae Eques.; under the frame, on the left: Rajeckie del.; on the right: Geÿser sc.
Inv. G 412.
Rajecka, Anna (ca. 1760, Warsaw – 1832, Paris) – Polish portrait and pastel painter.
Ossoliński, Józef Salezy (1734–1789) – statesman and military leader of the Polish-Lithuanian Commonwealth. From 1774 he was the governor of Podlasie.

Jos. Nat. S.R.I.
Ossolinski
Palatinus
Poloniae
Comes de Tenczyn
Terr. Podlachiae
Ordinum
Eques
Rajecki del.
Geisser sc.

Paulus
Disputabat in Syna-
goga cum Judæis, per omnes
dies, quidam autem Epicurei et
Stoici Philosophi disserebant cum eo
Act. 17. v. 17.

Герц, Йоганн Даніель (Старший)
1693, Аугсбург – 1754, Аугсбург

Рисувальник, гравер, видавець. Жив і працював в Аугсбурзі. Син мебляра. Як гравер та видавець виконав численні орнаментальні гравюри, зображення святих, пейзажі, портрети, види монастирів Нижньої Австрії. Йому належить кілька серій гравюр, найвідоміша з яких – «Neue Reit-Kunst» (Нова картина мистецтва) за малюнками Йоганна Еліса Рідінгера.

Його син, Йоганн Даніель Молодший (1720–1793), теж був гравером і видавцем.

Herz, Johann Daniel (Senior)
1693, Augsburg – 1754, Augsburg

Draughtsman, engraver, publisher. He lived and worked in Augsburg. The son of a furniture maker. As an engraver and publisher, he created numerous ornamental engravings, images of saints, landscapes, portraits, and views of monasteries in Lower Austria. He created several series of engravings, the most famous of which is “the Neue Reit-Kunst” (New Picture of Art) based on drawings by Johann Elias Riedinger.

His son, Johann Daniel the Younger (1720–1793), was also an engraver and publisher.

23. Проповідь апостола Павла в Афінах.
Гравюра різцем. 605×780.
Поля обрізані.
Вгорі зображення, у картуші: Paulus disputabat in Synagoga cum Iudaeis per omnes dies, quidam autem Epicurei et Stoici Philosophi differebant cum co Act. 17.V.17; у нижньому правому куті зображення: Ioh. Daniel Herz inv. del. sculpsit et execudit Aug. Vind.
Інв. Г 662.

23. Sermon by the Apostle Paul in Athens.
Engraving. 605×780.
The margins are cropped.
At the top of the image, in cartouche: Paulus disputabat in Synagoga cum Iudaeis per omnes dies, quidam autem Epicurei et Stoici Philosophi differebant cum co Act. 17.V.17; in the lower right corner of the image: Ioh. Daniel Herz inv. del. sculpsit et execudit Aug. Vind.
Inv. G 662.

Кляйншмідт, Йоганн Якоб
1687, Аугсбург – 1772, Аугсбург

Гравер, офортист. Учень Леонгарда Геккенауера (Leonhard II Heckenauer; ca. 1650–1704). Гравірував портрети, пейзажі, жанрові сцени. Працював для аугсбурзьких видавців Йоганна Георга Гертеля (Johann Georg Hertel) та Єремії Вольфа (Jeremias Wolff ; 1663–1724).

Виконав серію з 4 гравюр з батальними сценами за живописними оригіналами Г. Ф. Ругендаса. Картини були написані у 1708–1709 для колекції архієпископа Майнца Л. Ф. фон Шенборна у палаці Вайсенштайн, неподалік Бамберга в Баварії.

Kleinschmidt, Johann Jacob
1687, Augsburg – 1772, Augsburg

Engraver, etcher. A student of Leonhard II Heckenauer (ca. 1650–1704). He engraved portraits, landscapes, and genre scenes. He worked for the publishers Johann Georg Hertel and Jeremias Wolff (1663–1724).

He made a series of 4 engravings with battle scenes based on paintings by G. P. Rugendas. The paintings were created in 1708–1709 for the collection of Archbishop of Mainz L. F. von Schönborn in the Weissenstein Palace, near Bamberg in Bavaria.

24. Батальна сцена.
За оригіналом Г. Ф. Ругендаса. 1708–1709.
Офорт. 350×605.
Під зображенням, по обидва боки герба, текст-присвята: Eminentissimo Principi ac Domino, Domino Lothario Francisco [...] Ieremias Wolff, nunc apud Ioh. Elias Ridinger Aug. Vind. По обидва боки від присвяти – вірші з «Енеїди» Вергілія: Jamque omnis campis exercitus ibat apertis Dives equum, dives pictai vestis et auri. Ipsi in certamina rursus succedunt : animasque in aperta pericula mittunt. Virg. Aen. IX. 25. et 662; біля нижнього краю аркуша, ліворуч: Georg Philipp Rugendas invent. pinx. et del. Cum Privil. Sac. Caes. Maj., праворуч: Iohann Iacob Kleinschmidt sculps. У правому нижньому куті під зображенням: 1. Аркуш 1 із серії гравюр за оригіналами Г. Ф. Ругендаса.
Інв. Г 568.
Література: Nagler, Bd. 7, S. 51, № 4; Stillfried, 1879, S. 22
Ругендас, Георг Філіпп (Georg Philipp Rugendas; 1666, Аугсбург – 1742, Аугсбург) – німецький батальний живописець і гравер.
Шенборн, Лотар Франц фон (Lothar Franz von Schönborn, 1655–1729) – церковний та політичний діяч Священної Римської імперії, єпископ Бамберга (1693-1729), курфюрст та архієпископ Майнца (1695–1729).

24. Battle scene.
After the original by G. P. Rugendas. 1708–1709.
Etching. 350×605.
Below the image, on both sides of the coat of arms, is a dedication text: Eminentissimo Principi ac Domino, Domino Lothario Francisco [...] Ieremias Wolff, nunc apud Ioh. Elias Ridinger Aug. Vind. On both sides of the dedication are verses from Virgil's Aeneid: Jamque omnis campis exercitus ibat apertis Dives equum, dives pictai vestis et auri. Ipsi in certamina rursus succedunt : animasque in aperta pericula mittunt. Virg. Aen. IX. 25. et 662; near the lower edge of the sheet, on the left: Georg Philipp Rugendas invent. pinx. et del. Cum Privil. Sac. Caes. Maj., on the right: Iohann Iacob Kleinschmidt sculps. In the lower right corner under the image: 1. Sheet 1 from a series of engravings after the originals by H. F. Rugendas.
Inv. G 568.
Literature: Nagler, Bd. 7, S. 51, № 4; Stillfried, 1879, S. 22
Rugendas, Georg Philipp (1666, Augsburg – 1742, Augsburg) – German battle painter and engraver.
Schönborn, Lothar Franz von (1655–1729) – a religious and political figure of the Holy Roman Empire, Bishop of Bamberg (1693–1729), Elector and Archbishop of Mainz (1695–1729).

Jamq; omnis campis exercitus ibat apertis,
Dives equûm, dives pictai vestis et auri
Eminentissimo Principi
LOTHARIO
ex illustriss. Comitibus de Schoenborn,
S. R. Imperij per Germaniam
Episcopo Bambergensi,
ac Domino, Domino
FRANCISCO,
D. G. Sacræ Sedis Moguntinæ Archiepiscopo
Archi Cancellario et Electori,
Domino Suo Clementissimo
Ipsi in certamina rursus
Succedunt: animasq; in aperta pericula mittunt.
Virg. Æn. IX. 25 et 66
Georg Philipp Rugendas inventor pinx. et del.
Cum Privil. Sac. Cæs. Maj.
Johan Jacob Kleinschmidt Sculps.

25. Селянський танок.
За фрескою Й. Є. Гольцера.
Офорт. 200×420.
Верхнє поле обрізане.
Під зображенням, по обидва боки герба присвята: Illustri ac Generosissimo Domino Paulo à Stetten P:A: Dicasterii Augustan: Assessori Amplissimo … Reverentiae atque Officii obsequiosissimi Ergo D. D. D. J. E. Nilson; нижче, ліворуч: Rustica per Choreas Nuptorum Gaudia cernis Pictoris veré nobilitata Manu; праворуч: Der Baurentanz hat kaum so viel Natur und Lust, Als Holzers Meister Hand ihm zuverleihn gewust; у центрі: J. E. Nilson sculps. et excud. Aug. V. Гравюра відобразила фреску Йоганна Євангеліста Гольцера (не збереглася) на фасаді готелю під назвою «Zum Bauerntanz» («Селянський танок») в Аугсбурзі. П'ять прямокутних фігур на цій гравюрі являли собою простори, які займали вікна.
Інв. Г 557.
Література: Nagler, Bd. 10, S. 240, № 15.
Гольцер, Йоганн Євангеліст (Johann Evangelist Holzer, 1709, Бургейс, Південний Тіроль, Італія – 1740, замок Клеменсверт, Нижня Саксонія, Німеччина) – німецько-австрійський художник аугсбурзького рококо. Розписав фресками багато будівель в Аугсбурзі, більшість яких не збереглася.
Гравюру присвячено **Паулю фон Штеттену** (Paul von Stetten 1731, Аугсбург – 1808, Аугсбург) – історику міста Аугсбурга. У 1792–1806 був мером (Stadtpfleger) цього міста.

Нільсон, Йоганн Ісай
1721, Аугсбург – 1788, Аугсбург

Художник-орнаменталіст, мініатюрист та гравер. Провідний художник стилю рококо в галузі графіки, книжкової ілюстрації, декоративно-ужиткового мистецтва. Представник аугсбурзької династії художників. Його батько, художник-мініатюрист Андреас Нільсон (1690–1751), був вихідцем із Гетеборга (Швеція). Перші уроки живопису одержав у батька. Спочатку працював як мініатюрист. Навчався гравіювання у Ієроніма Сперлінга (Hieronymus Sperling) та Йоганна Лоренца Гайда (Johann Lorenz Haid). З 1741 працював як рисувальник і оформлювач для місцевих видавців гравюр Й. А. Пфеффеля (Johann Andreas Pfeffel) та Й. Г. Гертеля (Johann Georg Hertel). У 1751, після смерті батька, успадкував його майстерню. Того самого року заснував власне видавництво гравюр. У 1761 став придворним художником курфюрста Пфальцького Карла Теодора. У 1769–1786 – директор Аугсбурзької академії мистецтв.

Nilson, Johann Esaias
1721, Augsburg – 1788, Augsburg

Ornamental designer, miniature painter and engraver. Leading artist of the Rococo style in the field of graphics, book illustration, decorative and applied arts. A representative of the Augsburg dynasty of artists. His father, the miniature painter Andreas Nilsson (1690–1751), was a native of Gothenburg (Sweden). He received his first painting lessons from his father. At first he worked as a miniature painter. He studied engraving with Hieronymus Sperling and Johann Lorenz Haid. From 1741 he worked as a draughtsman and designer for local print publishers Johann Andreas Pfeffel and Johann Georg Hertel. In 1751, after the death of his father, he inherited his workshop. In the same year, he founded his own publishing house of engravings. In 1761, he became the court artist of Elector Charles Theodore of the Palatinate. In 1769–1786 he was the director of the Augsburg Academy of Arts.

25. Peasant dance.
After the fresco by J. E. Holzer.
Etching. 200×420.
The upper field is cropped.
Below the image, on both sides of the coat of arms is a dedication: Illustri ac Generosissimo Domino Paulo à Stetten P:A: Dicasterii Augustan: Assessori Amplissimo ... Reverentiae atque Officii obsequiosissimi Ergo D. D. D. J. E. Nilson; lower left: Rustica per Choreas Nuptorum Gaudia cernis Pictoris veré nobilitata Manu; lower right: Der Baurentanz hat kaum so viel Natur und Lust, Als Holzers Meister Hand ihm zuverleihn gewust; centered below: J. E. Nilson sculps. et excud. Aug. V.
The engraving depicts a fresco by Johann Evangelist Holzer (not extant) on the facade of the hotel called 'Zum Bauerntanz' ('Peasant Dance') in Augsburg. The five rectangular figures in this engraving represent the spaces occupied by the windows.
Inv. G 557.
Literature: Nagler, Bd. 10, S. 240, № 15.
Holzer, Johann Evangelist (1709, Burgheis, South Tyrol, Italy – 1740, Castle Clemenswerth, Lower Saxony, Germany) – German-Austrian artist of the Augsburg Rococo. He painted many buildings in Augsburg, most of which have not survived.
The engraving is dedicated to **Paul von Stetten** (1731, Augsburg – 1808, Augsburg) – a historian of the city of Augsburg. In 1792–1806 he was the mayor (Stadtpfleger) of the city.

Рідінгер, Йоганн Еліас
1698, Ульм – 1767, Аугсбург

Німецький художник, гравер, рисувальник та видавець. Один із найвідоміших художників-аніміалістів XVIII ст. Працював у техніці різцевої гравюри і офорта. Спершу навчався в м. Ульмі у К. Реша (Christopher Resch), потім у Й. Фалька (Johann Falch) та Г. Ф. Ругендаса (Georg Philipp Rugendas) в Аугсбурзі. Три роки провів у Регенсбурзі у барона Вольфа фон Меттерніха, відвідував школу верхової їзди та брав участь у полюваннях, що сприяло формуванню його як художника-аніміаліста. У 1723 відкрив в Аугсбурзі художню майстерню та власне видавництво з виготовлення та продажу відбитків, гравірованих з власних малюнків. З 1759 – директор Аугсбурзької академії мистецтв. Створив понад 1600 гравюр.

Ridinger, Johann Elias
1698, Ulm – 1767, Augsburg

German painter, engraver, draughtsman and publisher. One of the most famous animalists of the eighteenth century. He worked in the technique of engraving and etching. He first studied in Ulm with Christopher Resch, then with Johann Falch and Georg Philipp Rugendas in Augsburg. He spent three years in Regensburg with Baron Wolff von Metternich, attended a riding school and took part in hunting, which helped to form him as an animal painter. In 1723, he opened an art studio and his own publishing house in Augsburg, producing and selling prints engraved from his own drawings. From 1759 he was the director of the Augsburg Academy of Arts. He created more than 1600 engravings.

26. Олень, застрелений графом Ленгхаймом поблизу свого замку Вагна в Штірії.
Офорт. 290×258.
Поля обрізані.
Автора та назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою, що входить до видання: Abbildungen der jagtbaren Thiere…/ verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Ілюстрації мисливських тварин… / створив та видав Й. Е. Рідінгер. Аугсбург, 1740). Повне видання зберігається у Нью-Йоркській публічній бібліотеці. До видання увійшли відбитки з інших творів пізніших років.
Інв. Г 471.

26. A deer shot by Count Langheim near his castle of Wagna in Styria.
Etching. 290×258.
The margins are cropped.
The author and title of the engraving were determined by comparison with a similar engraving included in the publication: Abbildungen der jagtbaren Thiere.../ verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Illustrations of hunting animals... / created and published by J. E. Ridinger. Augsburg, 1740). The complete edition is kept in the New York Public Library. The edition includes prints from other works of later years.
Inv. G 471.

27. Олень з незвичайними наростами на передніх копитах, застрелений 1748 року в Гессен-Дармштадті.
Офорт. 275×240.
Поля обрізані.
Під зображенням, праворуч: Joh. El. Ridinger sculps. et excud. Aug. Vind.
Назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою, що входить до видання: Abbildungen der jagtbaren Thiere… / verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Ілюстрації мисливських тварин… / створив та видав Й. Е. Рідінгер. Аугсбург, 1740). Повне видання зберігається у Нью-Йоркській публічній бібліотеці.
Інв. Г 470.

27. A deer with unusual growths on its front hooves, shot in 1748 in Hesse-Darmstadt.
Etching. 275×240.
The margins are cropped.
Under the image, on the right: Joh. El. Ridinger sculps. et excud. Aug. Vind.
The title of the engraving is based on a comparison with a similar engraving included in the publication: Abbildungen der jagtbaren Thiere... / verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Illustrations of hunting animals... / created and published by J. E. Ridinger. Augsburg, 1740). The complete edition is kept in the New York Public Library.
Inv. G 470.

28. Олень, застрелений рейхсмаршалом графом фон Поппенгаймом у лісі Мацгофер 22 вересня 1750. 1753.
Офорт. 305×235.
Поля обрізані.
Під зображенням, праворуч: J. El. Ridinger del. sculps. et exc. Aug. Vind. 1753.
Назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою, що входить до видання: Abbildungen der jagtbaren Thiere… / verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Ілюстрації мисливських тварин… / створив та видав Й. Е. Рідінгер. Аугсбург, 1740). Повне видання зберігається у Нью-Йоркській публічній бібліотеці.
Інв. Г 472.

28. A deer shot by Reichsmarschall Count von Poppenheim in the Matzhofer forest on 22 September 1750. 1753.
Etching. 305×235.
The margins are cropped.
Under the image, right: J. El. Ridinger del. sculps. et exc. Aug. Vind. 1753.
The title of the engraving is based on a comparison with a similar engraving included in the publication: Abbildungen der jagtbaren Thiere... / verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Illustrations of hunting animals... / created and published by J. E. Ridinger. Augsburg, 1740). The complete edition is kept in the New York Public Library.
Inv. G 472.

29. Полювання на оленів у парку Німфенбург у 1731.
Офорт. 283×260.
Поля обрізані.
Автора та назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою, що входить до видання «Abbildungen der jagtbaren Thiere… / verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Ілюстрації мисливських тварин… / створив та видав Й. Е. Рідінгер. Аугсбург, 1740). Повне видання зберігається у Нью-Йоркській публічній бібліотеці.
Г 473.

29. Deer hunting in the Nymphenburg Park in 1731.
Etching. 283×260.
The margins are cropped.
The author and title of the engraving were established by comparison with a similar engraving included in Abbildungen der jagtbaren Thiere... / verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Illustrations of hunting animals... / created and published by J. E. Ridinger. Augsburg, 1740). The complete edition is kept in the New York Public Library.
Inv. G 473.

30. Тварина, знайдена мертвою у лісі Кірхгаймер у герцогстві Вюртемберг у 1736.
Офорт. 290×275.
Поля обрізані.
Під зображенням, у центрі: In dem Herzogthum Würtemberg ist Anno 1736.
Автора та назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою, що входить до видання: Abbildungen der jagtbaren Thiere…/ verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1740 (Ілюстрації мисливських тварин… / створив та видав Й. Е. Рідінгер. Аугсбург, 1740). Повне видання зберігається у Нью-Йоркській публічній бібліотеці.
Інв. Г 474.

30. An animal found dead in the Kirchheimer forest in the Duchy of Württemberg in 1736.
Etching. 290×275.
The margins are cropped.
Under the image, in the centre: In dem Herzogthum Würtemberg ist Anno 1736.
The author and title of the engraving were determined by comparison with a similar engraving included in the publication: Abbildungen der jagtbaren Thiere.../ verfertiger und herausgegeben von Johann Elias Ridinger. – Augs-burg, 1740 (Illustrations of hunting animals... / created and published by J. E. Ridinger. Augsburg, 1740). The complete edition is kept in the New York Public Library.
Inv. G 474.

In dem Herzogthum Würtemberg
ist Anno 1736.

Fredericus Rex.

31. Кінний портрет прусського короля Фрідріха II.
Гравюра різцем, офорт. 282×225.
Поля обрізані.
У нижньому лівому куті зображення напис від руки: Fredericus Rex; праворуч: Ridinger pinx.
Автора та назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою Й. Е. Рідінгера, що зберігається у Британському музеї (Лондон) та у Державній бібліотеці в Берліні (портал Digitaler Portraitindex).
Інв. Г 374.
Фрідріх II Великий див. № 11.

31. Equestrian portrait of King Frederick II of Prussia.
Engraving, etching. 282×225.
The margins are cropped.
In the lower left corner of the image there is a handwritten inscription: Fredericus Rex.; on the right: Ridinger pinx.
The author and title of the engraving were determined by comparison with a similar engraving by J. E. Ridinger, which is kept in the British Museum (London) and the State Library in Berlin (Digitaler Portraitindex).
Inv. G 374.
Frederick II the Great, see № 11.

32. Алегорія смерті
За гравірованим оригіналом А. Андреані (1588) за малюнком Д. Фортуни.
Гравюра різцем, офорт. 553×397.
У нижньому лівому куті зображення: Ioh. El. Ridinger excud. Aug. Vind.
Оригіналом для гравюри Рідінгера послугувало к'яроскуро (Chiaroscuro woodcut) мантуанського гравера Андреа Андреані (1540–1623) за малюнком сієнського ювеліра та рисувальника Джованні Фортуни (1535–1611).
Мотив Тріумфу смерті був популярний від часів середньовіччя до Нової історії. Детальний опис зображення (за офортом Д. Фортуни) – у Wellcome Library (№ 33803i).
Дуже рідкісний аркуш. У каталозі робіт Й. Е. Рідінгера, складеному Г. А. Тінеманом (G. A. W. Thienemann), не відзначений.
Інв. Г 565.

32. Allegory of Death
From an engraved original by A. Andreani (1588) after the drawing by D. Fortuna.
Engraving, etching. 553×397.
In the lower left corner of the image: Ioh. El. Ridinger excud. Aug. Vind.
The original for Ridinger's engraving was a chiaroscuro woodcut by the Mantuan engraver Andrea Andreani (1540–1623) after a drawing by the Sienese jeweller and draughtsman Giovanni Fortuna (1535–1611).
The motif of the Triumph of Death was popular from the Middle Ages to the New History. For a detailed description of the image (based on an etching by D. Fortuna), see Wellcome Library (№ 33803i).
A very rare sheet. It is not listed in the catalogue of works by J. E. Ridinger, compiled by G. A. W. Thienemann.
Inv. G 565.

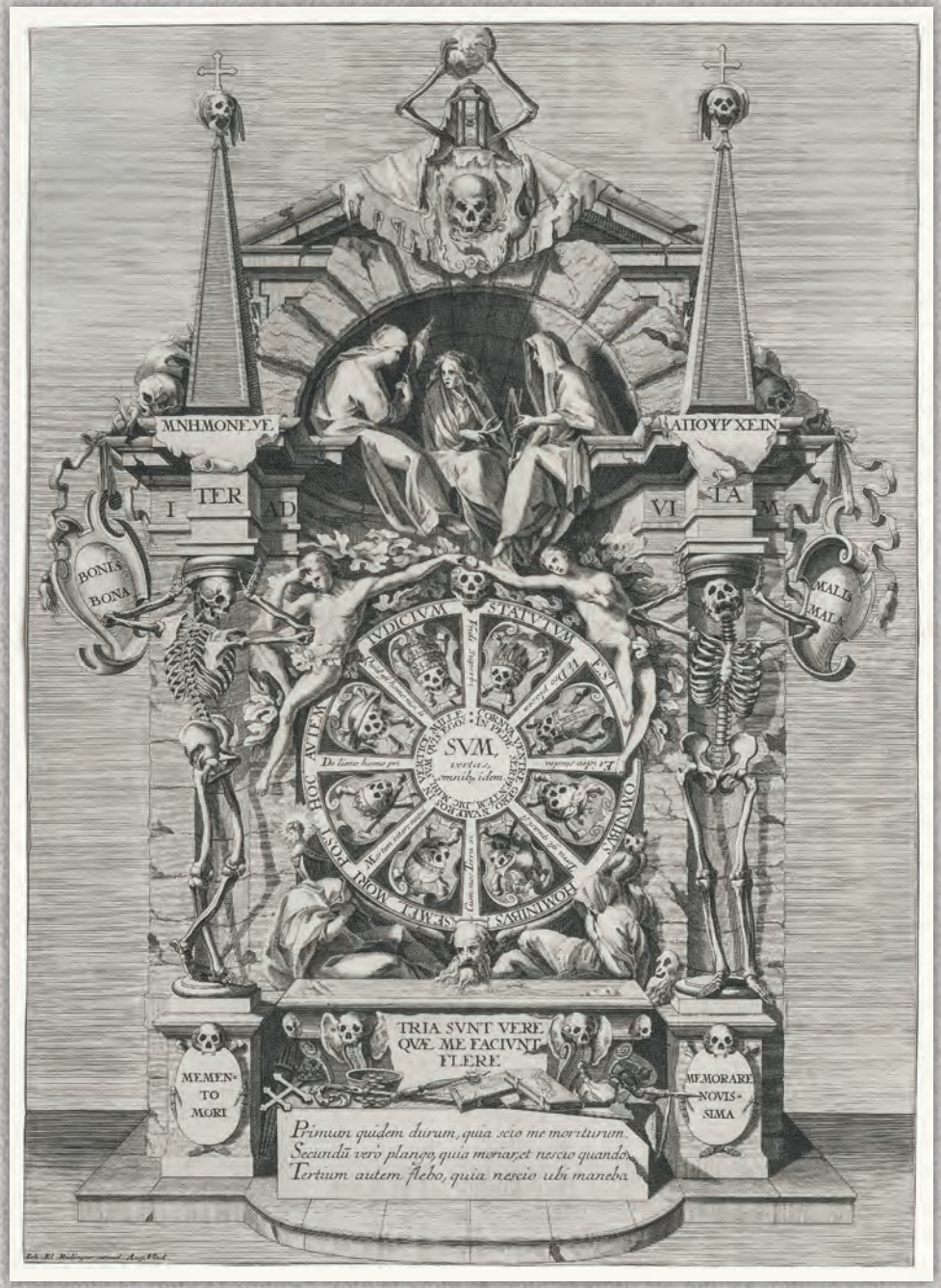
MNHMONEVE
ΑΠΟΥΡΧΕΙΝ
I TER AD
VI TA M
BONIS BONA
MALIS MALA
IVDICIVM
STATVTVM
SVM,
verta,
omnib, idem
TRIA SVNT VERE QVÆ ME FACIVNT FLERE
MEMENTO MORI
MEMORARE NOVISSIMA
Primum quidem durum, quia scio me morituru.
Secundũ verò plango, quia moriar, et nescio quando.
Tertium autem flebo, quia nescio ubi maneba.

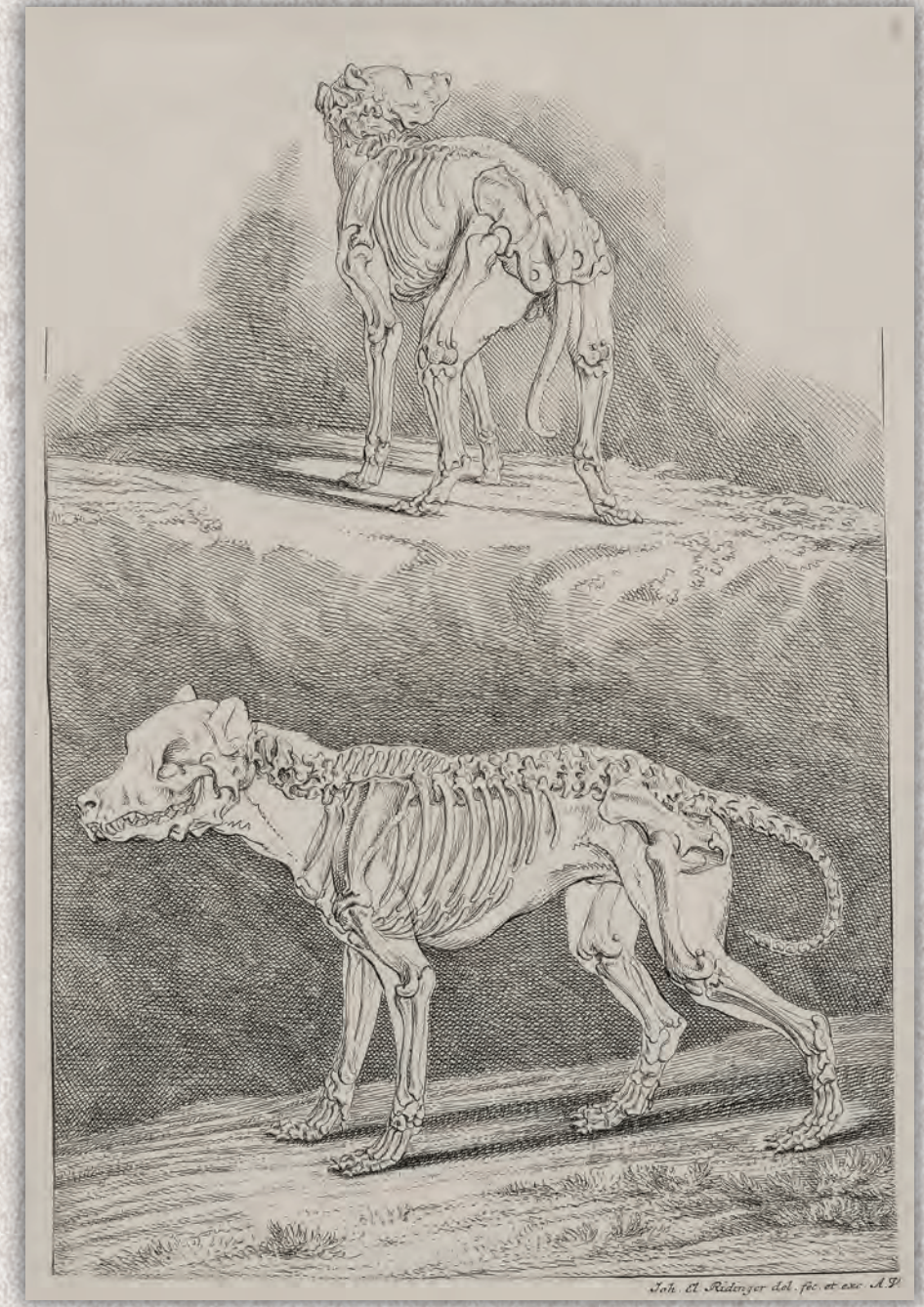
Joh. El. Ridinger del. fec. et exc. A.P.

33. Скелети двох собак. 1742.
Офорт. 235×152.
Поля обрізані.
Під зображенням, праворуч: Joh. El. Ridinger del. fec. et exc. A.V.
Аркуш 4 з видання: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. (Нова книга малюнків, у якій представлені дикі та свійські тварини, а також перната дичина: намальовані з натури, а потім перенесені на мідь і опубліковані Йоганном Еліасом Рідінгером).
Інв. Г 681.
Література: Thienemann, 1856, S. 144, № 740.

33. Skeletons of two dogs. 1742.
Etching. 235×152.
The margins are cropped.
Under the image, on the right: Joh. El. Ridinger del. fec. et exc. A.V.
Sheet 4 from the edition: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. ('A new book of drawings, representing wild and domestic animals, as well as birds of prey: drawn from life and then transferred to copper and published by Johann Elias Ridinger').
Inv. G 681.
Literature: Thienemann, 1856, S. 144, № 740.

34. Вісім собачих голів. 1742.
Офорт. 233×151.
Поля обрізані.
Під зображенням, праворуч: Joh. El. Ridinger del. fec. et exc. A.V.
Аркуш 2 з видання: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. (Нова книга малюнків, у якій представлені дикі та свійські тварини, а також перната дичина: намальовані з натури, а потім перенесені на мідь і опубліковані Йоганном Еліасом Рідінгером).
Інв. Г 679.
Література: Thienemann, 1856, S. 143, № 738.

34. Eight dog's heads. 1742.
Etching. 233×151.
The margins are cropped.
Under the image, on the right: Joh. El. Ridinger del. fec. et exc. A.V.
Sheet 2 from the edition: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. (A new book of drawings, representing wild and domestic animals, as well as birds of prey: drawn from life and then transferred to copper and published by Johann Elias Ridinger).
Inv. G 679.
Literature: Thienemann, 1856, S. 143, № 738.

Joh. Cl. Ridinger del. fec. et exc. A.V.

3
Joh. Cl. Ridinger del. fec. et exc. A. V.

35. Шість собачих голів різних порід. 1742.
Офорт. 238×151.
Поля обрізані.
Під зображенням, праворуч: Joh. El. Ridinger del. fec. et exc. A.V.
Аркуш 3 з видання: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. (Нова книга малюнків, у якій представлені дикі та свійські тварини, а також перната дичина: намальовані з натури, а потім перенесені на мідь і опубліковані Йоганном Еліасом Рідінгером).
Інв. Г 680.
Література: Thienemann, 1856, S. 143, № 739.

35. Six dog heads of different breeds. 1742.
Etching. 238×151.
The margins are cropped.
Under the image, on the right: Joh. El. Ridinger del. fec. et exc. A.V.
Sheet 3 from the edition: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. (A new book of drawings, representing wild and domestic animals, as well as birds of prey: drawn from life and then transferred to copper and published by Johann Elias Ridinger).
Inv. G 680.
Literature: Thienemann, 1856, S. 143, № 739.

36. Голови чотирьох лисиць та трьох вовків. 1742.
Офорт. 245×160.
Поля обрізані.
Під зображенням, праворуч: J. E. Ridinger del. sculps. et exc. A.V.
Аркуш 8 з видання: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. (Нова книга малюнків, у якій представлені дикі та свійські тварини, а також перната дичина: намальовані з натури, а потім перенесені на мідь і опубліковані Йоганном Еліасом Рідінгером).
Інв. Г 682.
Література: Thienemann, 1856, S. 143, № 744.

36. The heads of four foxes and three wolves. 1742.
Etching. 245×160.
The margins are cropped.
Under the image, on the right: J.E. Ridinger del. sculps. et exc. A.V.
Sheet 8 from the edition: Neues Zeichnungsbuch darin wilde und zahme Thiere auch Feder Wild: vorgestellet und nach dem Leben gezeichnet sodann in Kupffer gebracht und herausgegeben worden von Johann Elias Ridinger. – Augsburg, 1742. (A new book of drawings, representing wild and domestic animals, as well as birds of prey: drawn from life and then transferred to copper and published by Johann Elias Ridinger).
Inv. G 682.
Literature: Thienemann, 1856, S. 143, № 744.

8.
J. C. Rädinger del. sculps. et exc. A.V.

J. E. Ridinger del. et excud. Aug. Vind.
M. A. Ridinger sculps.

Рідінгер, Мартін Еліас
1730, Аугсбург – 1780, Аугсбург

Гравер-офортист. Син та учень Йоганна Еліаса Рідінгера. Гравірував переважно анімалістичні сюжети за малюнками батька. Разом з братом Йоганном Якобом (1735–1784) очолив видавництво батька після його смерті.

Ridinger, Martin Elias
1730, Augsburg – 1780, Augsburg

Engraver and etcher. Son and pupil of Johann Elias Ridinger. He engraved mostly animalistic subjects based on his father's drawings. Together with his brother Johann Jakob (1735–1784), he took over his father's publishing house after his death.

37. Краєвид з дикою кішкою, що ловить глухаря, і лисицею. 1778.
Офорт. 28.5×22.3.
Поля обрізані.
Під зображенням, ліворуч: J. El. Ridinger del. et excud. Aug. Vind.; праворуч: El. M. Ridinger sculps.
Аркуш 2 з видання: Zu den besonderen Ereignissen und Vorfallenheiten bey der Jagd / a Johann El. Ridinger inv. et del. 1752; M. E. Ridinger Filio suo aevi incisi 1778. – Augsburg, 1778. (Про особливі події та випадки під час полювання / за малюнками Йоганн Еліаса Рідінгера 1752; гравірував М. Е. Рідінгер).
Гравюру атрибутовано на підставі порівняння з аналогічною гравюрою М. Е. Рідінгера, що зберігається у Британському музеї (Лондон).
Інв. Г 553.
Література: Thienemann, 1856, S. 81, № 345.

37. Landscape with a wild cat catching a grouse and a fox. 1778.
Etching. 28.5×22.3.
The margins are cropped.
Under the image, on the left: J. El. Ridinger del. et excud. Aug. Vind.; on the right: El. M. Ridinger sculps.
Sheet 2 from the edition: Zu den besonderen Ereignissen und Vorfallenheiten bey der Jagd / a Johann El. Ridinger inv. et del. 1752; M. E. Ridinger Filio suo aevi incisi 1778. – Augsburg, 1778. On special events and incidents during hunting / based on drawings by Johann Elias Riedinger, 1752; engraved by M. E. Riedinger.).
The engraving is attributed on the basis of comparison with a similar engraving by M. E. Ridinger, which is kept in the British Museum (London).
Inv. G 553.
Literature: Thienemann, 1856, S. 81, № 345.

Роде, Йоганн Генріх
1727, Берлін – 1759, Берлін

Гравер-офортист. Молодший брат художника Крістіана Бернгарда Роде. Наслідуючи традиції батька, повинен був навчатися ремесла ювеліра, але художній талант, що рано проявився, змусив його зайнятися гравірувальним мистецтвом. Навчався чотири роки в Парижі у Йоганна Георга Віллє. Пізніше повернувся до Берліна і гравірував як за власними ескізами, так і за оригіналами свого брата. Невелика кількість відомих офортів (загалом тридцять п'ять), ймовірно, пояснюється ранньою смертю художника – у 32 роки. Найбільша кількість його офортів – у колекції галереї Альбертіна (19 од.). Усі офорти Й. Г. Роде рідкісні.

Rode, Johann Heinrich
1727, Berlin – 1759, Berlin

Engraver and etcher. Younger brother of the artist Christian Bernhard Rode. Following the tradition of his father, he was supposed to study the craft of jeweller, but his early artistic talent made him take up engraving. He studied for four years in Paris with Johann Georg Wille. Later, he returned to Berlin and engraved both from his own sketches and his brother's originals. The small number of known etchings (thirty-five in total) is probably due to the artist's early death at the age of 32. The largest number of his etchings is in the collection of Albertina (19 items). All etchings by J. H. Rohde are rare.

38. Молода селянка. 1751.
Офорт. 200×134.
У нижньому правому куті зображення підпис монограмою: JHR sculp. Berlin 1751.
Інв. Г 515.
Література: Nagler, Bd. 13, S. 281, № 16.

38. A young peasant woman. 1751.
Etching. 200×134.
In the lower right corner of the image signed with a monogram: JHR sculp. Berlin 1751.
Inv. G 515.
Literature: Nagler, Bd. 13, S. 281, № 16.

39. Молодий жебрак. 1751.
Офорт. 205×133.
У нижньому правому куті зображення підпис монограмою: JHR sculp. Berlin 1751; у нижньому лівому куті: Phil. Andr. Kilian exc. Aug. V.
У колекції галереї Альбертіна цей відбиток не має адреси Ф. А. Кіліана.
Інв. Г 514.
Література: Nagler, Bd. 13, S. 281, № 15.
Кіліан, Філіпп Андреас (Philipp Andreas Kilian; 1714, Аугсбург – 1758, Аугсбург) – гравер, видавець, представник великої родини аугсбурзьких граверів.

39. A young beggar. 1751.
Etching. 205×133.
In the lower right corner of the image signed with a monogram: JHR sculp. Berlin 1751; in the lower left corner: Phil. Andr. Kilian exc. Aug. V.
In the Albertina collection, this print does not have the address of F. A. Kilian.
Inv. G 514.
Literature: Nagler, Bd. 13, S. 281, № 15.
Kilian, Philipp Andreas (1714, Augsburg – 1758, Augsburg) – engraver, publisher, representative of a large family of Augsburg engravers.

40. Никодим. Бл. 1751.
За гравірованим оригіналом П.-Ф. Базана (?)
Офорт. 202×132.
Поля обрізані.
Імовірно, офорт Й. Г. Роде.
Никодим – персонаж французької комічної опери «Бал у Страсбурзі», вперше представленої 1744 в Італійському театрі в Парижі. Вперше зображення цього персонажа (з парним йому жіночим персонажем Бабішон) було вигравіруване бл. 1750 П.-Ф. Базаном з живописного оригіналу французького художника Л. Віже. На гравюрі Базана під зображенням є віршований куплет. Відбитки П.-Ф. Базана були досить популярні: існує ще один офорт за його гравюрою, виконаний у той самий час Сімоном Дюфло.
Інв. Г 516.
Базан, П'єр-Франсуа (Pierre-François Basan; 1723, Париж – 1797, Париж) – паризький гравер, видавець, торговець естампами.

40. Nicodemus. Ca. 1751.
After an engraved original by P.-F. Basan (?).
Etching. 202×132.
The margins are cropped.
Probably an etching by J. H. Rode.
Nicodemus is a character in the French comic opera "The Ball in Strasbourg", first performed in 1744 at the Italian Theatre in Paris. The image of this character (with his female counterpart Babichon) was first engraved in 1750 by P.-F. Basan from a painting by the French artist L. Vigier. In Basan's engraving, there is a poetic verse below the image. Prints by P.-F. Basan were quite popular: there is another etching, based on his engraving, made at the same time by Simon Duflos.
Inv. G 516.
Basan, Pierre-François (1723, Paris – 1797, Paris) – Parisian engraver, publisher, print dealer.

Роде, Крістіан Бернгард
1725, Берлін – 1797, Берлін

Історичний художник, офортист другої половини XVIII століття. Один із видатних художників стилю рококо у Пруссії за часів правління Фрідріха II.

Син ювеліра. Перші художні поради отримав від батька, а перші уроки малювання – у маловідомого художника на ім'я М. Мюллер. Чотири роки навчався портретного живопису в Берліні у майстерні придворного живописця Антуана Пена. В 1748 Роде вирушив у навчальну поїздку, що тривала кілька років. У Парижі більше року пропрацював у майстернях Жана Ресту Молодшого та Шарля А. Ван Лоо, займаючись історичним живописом. У Венеції та Римі вивчав старих майстрів. У 1755 повернувся до Берліна. З 1756 – член Королівської прусської академії мистецтв, з 1783 – її директор.

Майстер багатогранного таланту, про що свідчать настінні та стельові розписи, панно, офорти, книжкові ілюстрації, малюнки для рельєфів.

Rode, Christian Bernhard
1725, Berlin – 1797, Berlin

Historical artist, etcher of the second half of the eighteenth century. One of the most prominent Rococo artists in Prussia during the reign of Frederick II.

The son of a jeweller. He received his first artistic advice from his father and his first drawing lessons from a little-known artist named M. Müller. For four years, he studied portraiture in Berlin in the studio of the court painter Antoine Pesne. In 1748, Rode went on a study tour that lasted several years. In Paris, he worked for more than a year in the studios of Jean Restout the Younger and Charles A. van Loo, studying historical painting. In Venice and Rome, he studied the old masters. In 1755 he returned to Berlin. From 1756 he was a member of the Royal Prussian Academy of Arts, from 1783 – its director.

A master of multifaceted talent, as evidenced by wall and ceiling paintings, panels, etchings, book illustrations, and drawings for reliefs.

41. Історичний сюжет. (Циссидес і Пахес). 1759–1795.
Офорт. 190×135.
Поля обрізані.
Автора та назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічними гравюрами К. Б. Роде, що знаходяться в Британському музеї (Лондон) та в Музеї герцога Антона Ульріха (Брауншвейг, Німеччина. База даних музею: Virtuelles Kupferstichkabinett).
Сцена з епічної поеми «Циссидес і Пахес» (Cissides und Paches) (1759) німецького поета Евальда Крістіана фон Клейста, в якій ідеться про двох друзів-фессалійців, які героїчно вмирають за свою країну в битві проти афінян.
Інв. Г 541.

41. Historical plot. (Cissides and Paches). 1759-1795.
Etching. 190×135.
The margins are cropped.
The author and title of the engraving were determined by comparison with similar engravings by C. B. Rode, which are in the British Museum (London) and the Duke Anton Ulrich Museum (Braunschweig, Germany. Museum database: Virtuelles Kupferstichkabinett).
A scene from the epic poem "Cissides and Paches" (1759) by the German poet Ewald Christian von Kleist, which tells the story of two Thessalian friends who die heroically for their country in a battle against the Athenians.
Inv. G 541.

42. Біблійний сюжет. (Гієзій та син Сонамитянки). 1750–1783.
Офорт. 155×223.
Поля обрізані.
Автора та назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічними гравюрами К. Б. Роде, що знаходяться в Державному музеї Нідерландів (Амстердам) та в Музеї герцога Антона Ульріха (Брауншвейг, Німеччина). База даних Музею герцога Антона Ульріха: Virtuelles Kupferstichkabinett.
Гієзій – біблійний персонаж Старого Заповіту, слуга пророка Єлисея, намагався зцілити сина Сонамитянки посохом Єлисея (4Цар. 4).
Інв. Г 542.

42. A biblical story (Gehazi and the son of Shunammite woman). 1750–1783.
Etching. 155×223.
The margins are cropped.
The author and title of the engraving were determined by comparison with similar engravings by C. B. Rode in the State Museum of the Netherlands (Amsterdam) and the Duke Anton Ulrich Museum (Braunschweig, Germany). Database of the Duke Anton Ulrich Museum: Virtuelles Kupferstichkabinett.
Gehazi is a biblical character from the Old Testament, a servant of the prophet Elisha, who tried to heal the son of Shunammite woman with Elisha's staff (4 Kings. 4).
Inv. G 542.

43. Міфологічний сюжет. (Ахіллес бореться з річковими богами Скамандром та Сімоісом). 1768.
Офорт. 154×223.
Поля обрізані.
Автора та назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічними гравюрами К. Б. Роде, що знаходяться в Британському музеї (Лондон) та в Державному музеї Нідерландів (Амстердам).
Сцена з «Іліади» Гомера (Пісня 21).
Інв. Г 549.

43. Mythological plot (Achilles fights the river gods Scamander and Simois). 1768.
Etching. 154×223.
The margins are cropped.
The author and title of the engraving were established by comparison with similar engravings by C. B. Rode, which are in the British Museum (London) and the State Museum of the Netherlands (Amsterdam).
Scene from Homer's "Iliad" (Song 21).
Inv. G 549.

Шенк, Пітер (I) Старший
1660, Елберфельд – 1711
(за ін. даними 1718/1719),
Лейпциг або Амстердам

Німецький гравер, картограф та видавець. Народився у місті Елберфельд, тепер округ німецького міста Вупперталь. У 1675 переїхав до Амстердама, де навчався гравірувальної техніки мецо-тинто і офорта у голландського гравера, картографа і видавця Ґерарда Валка (Gerard Valk), який пізніше став його діловим партнером і родичем (у 1687 П. Шенк одружився із сестрою Валка і став громадянином Амстердама). На початку своєї творчої кар'єри працював у техніці мецо-тинто та офорта. З 1694 разом з Ґ. Валком зайнявся видавничою та комерційною діяльністю. У 1700 переїхав до Лейпцига, де відкрив магазин з продажу географічних карт та предметів мистецтва. Продовжував підтримувати зв'язок із Нідерландами, часто приїжджав туди, відвідуючи по дорозі німецькі міста, де отримував замовлення.

Найвідоміший і найплідніший видавець Амстердама кінця XVII – початку XVIII століття. Після його смерті справа перейшла до синів, серед яких відомим став гравер і картограф Пітер Шенк Молодший.

Schenk, Peter (I) Senior
1660, Elberfeld – 1711
(according to other sources 1718/1719),
Leipzig or Amsterdam

German engraver, cartographer and publisher. He was born in the town Elberfeld, now a district of the German city of Wuppertal. In 1675, he moved to Amsterdam, where he studied mezzotint and etching techniques with the Dutch engraver, cartographer, and publisher Gerard Valk, who later became his business partner and relative (in 1687, P. Schenck married Valk's sister and became a citizen of Amsterdam). At the beginning of his artistic career, he worked in mezzotint and etching techniques. In 1694, together with G. Valk, he became involved in publishing and commercial activities. In 1700, he moved to Leipzig, where he opened a shop selling geographical maps and art objects. He continued to keep in touch with the Netherlands and often travelled there, visiting German cities along the way to receive orders.

He was the most famous and prolific publisher in Amsterdam in the late seventeenth and early eighteenth centuries. After his death, his business passed on to his sons, among whom the famous engraver and cartographer Peter Schenck the Younger.

44. Портрет польського короля Августа II. 1709.
Мецо-тинто. 418×323.
Вгорі на стрічці: VICTOR AB HOSTE REDUX; на стрічці вздовж лаврового вінка: August II Rex Polon. et Elect. Saxon. 1709.
Автора гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою П. Шенка, що знаходиться в Музеї князів Чарторийських (Краків, Польща) (інформацію про гравюру розміщено на сайті Bridgeman Images (UK). Режим доступу: https://www.bridgemanimages.com/en/schenk/augustus-ii-1670-1733-king-of-poland-1709-engraving/engraving/asset/228779).
Рідкісний аркуш.
Інв. Г 360.
Август II Фрідріх (також Август II Сильний; 1670, Дрезден – 1733, Варшава) – курфюрст Саксонії (Фрідріх Август I з 1694) і король Польщі (1697–1706, 1709–1733).

44. Portrait of Augustus II, King of Poland. 1709.
Mezzotint. 418×323.
At the top of the ribbon: VICTOR AB HOSTE REDUX; on the ribbon along a laurel wreath: August II Rex Polon. et Elect. Saxon. 1709.
The author of the engraving was identified by comparison with a similar engraving by P. Schenck, which is in the Czartoryski Princes' Museum (Krakow, Poland) (information about the engraving is available on the Bridgeman Images (UK) website). Access mode: https://www.bridgemanimages.com/en/schenk/augustus-ii-1670-1733-king-of-poland-1709-engraving/engraving/asset/228779).
Rare sheet.
Inv. G 360.
Augustus II Frederick (1670, Dresden – 1733, Warsaw) – Elector of Saxony (Frederick Augustus I from 1694) and King of Poland (1697–1706, 1709–1733).

45. Портрет художника Уорнера Хасселя. 1680–1710.
За оригіналом Г. Кнеллера.
Мецо-тинто. 200×175.
Поля обрізані по периметру зображення.
Автора та особу зображеного встановлено на підставі порівняння з аналогічними гравюрами П. Шенка, що знаходяться у Державному музеї Нідерландів (Амстердам) та Британському музеї (Лондон).
Інв. Г 365.
Кнеллер (Неллер), Годфрі (Godfrey Kneller; 1646, Любек – 1723, Лондон) – англійський портретист німецького походження, придворний художник монархів Англії від Карла II до Георга I.
Хассель, Уорнер (Warner (Werner) Hassel; (? – ?) – портретний живописець і мініатюрист, можливо, німецького походження. У 1680–1710 працював в Англії.

45. Portrait of Warner Hassel. 1680-1710.
After the original by G. Kneller.
Mezzotint. 200×175.
The margins are cropped around the perimeter of the image.
The author and identity of the depicted person was established by comparison with similar engravings by P. Schenck, which are kept in the State Museum of the Netherlands (Amsterdam) and the British Museum (London).
Inv. G 365.
Kneller (Neller), Godfrey (1646, Lübeck – 1723, London) – English portrait painter of German descent, court painter of the monarchs of England from Charles II to George I.
Hassel, Warner (Werner) (? – ?) – portrait painter and miniaturist, possibly of German origin. In 1680–1710 he worked in England.

Шмідт, Георг Фрідріх
1712, Шенерлінде, поблизу Берліна – 1775, Берлін

Німецький гравер і офортист. Один із найвідоміших художників-графіків XVIII століття.

У 1727—1730 навчався у Берлінській академії мистецтв у Г. П. Буша, з 1736 – у Н. Лармессена в Парижі. У 1744 за портрет П'єра Міньяра (за оригіналом Ріґо) був прийнятий у члени Паризької академії. Того самого року повернувся до Берліна, де король Фрідріх II призначив його придворним гравером. У 1757–1762 перебував на службі в Росії: з 1757 – майстер гравіювального класу при Академії наук, з 1759 – головний гравер Академії мистецтв у Петербурзі. Мав великий вплив на художню освіту російських граверів. Серед його учнів – видатний у майбутньому гравер Євграф Чемєсов. У 1762 повернувся до Берліна: викладав в академії гравірувальне мистецтво. У 1765 був обраний членом Санкт-Петербурзької академії мистецтв. Створив близько 300 гравюр.

Schmidt, Georg Friedrich
1712, Schönerlinde, near Berlin – 1775, Berlin

German engraver and etcher. One of the most famous graphic artists of the eighteenth century.

In 1727–1730, he studied at the Berlin Academy of Arts with G. P. Busch, and from 1736 – with N. Larmessin in Paris. In 1744, he was admitted to the Paris Academy for his portrait of Pierre Mignard (based on the original by Rigaud). In the same year he returned to Berlin, where he was appointed court engraver by King Frederick II. In 1757–1762 he served in Russia: from 1757 he was a master of the engraving class at the Academy of Sciences, and from 1759 he was the chief engraver at the Academy of Arts in St. Petersburg. He had a great influence on the artistic education of Russian engravers. Among his students was the outstanding future engraver Yevgraf Chemesov. In 1762, he returned to Berlin to teach engraving at the Academy. In 1765 he was elected a member of the St. Petersburg Academy of Arts. He created about 300 engravings.

46. Портрет польського короля Августа III. 1753.
За оригіналом Л. де Сільвестра. 1743.
Гравюра різцем. 523×380.
Під зображенням, по обидва боки герба: Auguste III. Rou de Pologne, Electeur de Saxe. По нижньому полю, ліворуч: Peint par Louis de Silvestre, premier Peintre du Roy en 1743; праворуч: Gravé à Berlin par G.F. Schmidt, Graveur du Roy.
Інв. Г 343.
Література: Crayen, 1789, p. 35, № 71; Nagler, Bd. 15, S. 303, № 5; Firmin-Didot, t. 2, p. 384; № 2162; Portalis et Béraldi, t. 3, p. 522, № 3; Wessely, 1887, p. 2, № 4; Масюлионите, 2017, с. 108, № 35.
Сільвестр, Луї де (Louis de Silvestre; 1675–1760) – французький художник, у 1716–1752 – придворний художник Саксонського двору у Дрездені (спочатку при Августі II, потім при Августі III).
Август III Саксонець (1696–1763) – курфюрст саксонський (з 1733) з ім'ям Фрідріх Август II, король польський і великий князь литовський (з 1734).

46. Portrait of Augustus III, King of Poland. 1753.
After the original by L. de Silvestre. 1743.
Engraving. 523×380.
Under the image, on both sides of the coat of arms: Auguste III. Rou de Pologne, Electeur de Saxe. In the lower field, lower left: Peint par Louis de Silvestre, premier Peintre du Roy en 1743; lower right: Gravé à Berlin par G.F. Schmidt, Graveur du Roy.
Inv. G 343.
Literature: Crayen, 1789, p. 35, № 71; Nagler, Bd. 15, S. 303, № 5; Firmin-Didot, t. 2, p. 384; № 2162; Portalis et Béraldi, t. 3, p. 522, № 3; Wessely, 1887, p. 2, № 4; Масюлионите, 2017, с. 108, № 35.
Silvestre, Louis de (1675–1760) – French painter, in 1716–1752 – court painter of the Saxon court in Dresden (first under Augustus II, then under Augustus III).
Augustus III of Saxony (1696–1763) – Elector of Saxony (from 1733) with the name Frederick Augustus II, King of Poland and Grand Duke of Lithuania (from 1734).

Auguste III
Electeur
Roy de Pologne
de Saxe

Frederic Henry Louis,
Prince de Brusse Frere du Roy.
Berlin chez L'Auteur a la nouvelle Eglise sur le Canal.
Presenté a Sa Ve Altesse Royale, par son tres humble tres obeissant et tres fidele Serviteur Cesar

47. Портрет принца Генріха Прусського. 1767.
За оригіналом Ш. А. Ван Лоо. 1765.
Гравюра різцем. 507×360.
Під зображенням, ліворуч: Amédée Vanloo, pinx. 1765 ; праворуч: Gravé par G. F. Schmidt, Graveur du Roy 1767; у центрі: Frederic Henry Louis, Prince de Prusse Frère du Roy. Presenté a Son Altesse Royale, par son tres humble tres obeisant et tres fidele Serviteur César; нижче, ліворуч: A Berlin chez l'Auteur, a la nouvelle Cologne sur le Canal.
Інв. Г 331.
Література: Crayen, 1789, p. 44, № 88; Nagler, Bd. 15, S. 309, № 56; Firmin-Didot, t. 2, p. 385; № 2168; Portalis et Béraldi, t. 3, p. 523, № 26; Wessely, 1887, p. 22, № 49; Масюлионите, 2017, с. 170, № 59.
Ван Лоо, Шарль-Амедей-Філіпп (Charles Amédée Philippe van Loo; 1719–1795) – французький художник-портретист доби рококо.
Фрідріх Генріх Людвіг Прусський, відомий як принц Генріх (1726–1802) – принц і воєначальник Прусського королівства, молодший брат Фрідріха Великого.

47. Portrait of Prince Henry of Prussia. 1767.
After the original by C. A. van Loo. 1765.
Engraving. 507×360.
Below the image, lower left: Amédée Vanloo, pinx. 1765; lower right: Gravé par G. F. Schmidt, Graveur du Roy 1767; centered below: Frederic Henry Louis, Prince de Prusse Frère du Roy. Presented a Son Altesse Royale, par son tres humble tres obeisant et tres fidele Serviteur César; lower left: A Berlin chez l'Auteur, a la nouvelle Cologne sur le Canal.
Inv. G 331.
Literature: Crayen, 1789, p. 44, № 88; Nagler, Bd. 15, S. 309, №. 56; Firmin-Didot, t. 2, p. 385; № 2168; Portalis et Béraldi, t. 3, p. 523, № 26; Wessely, 1887, p. 22, № 49; Масюлионите, 2017, с. 170, № 59.
Van Loo, Charles Amédée Philippe (1719–1795) – French Rococo portrait painter.
Friedrich Heinrich Ludwig of Prussia, known as Prince Henry (Friedrich Heinrich Ludwig von Preußen; 1726–1802) – prince and military leader of the Kingdom of Prussia, younger brother of Frederick the Great.

Шульце, Крістіан Готфрід
1749, Дрезден – 1819, Дрезден

Народився у родині ремісника – майстра з виготовлення металевої фурнітури. Спочатку працював з батьком. У той самий час відвідував Дрезденську академію образотворчих мистецтв. За рекомендацією генерального директора академії Крістіана Людвіга фон Хагедорна у 1772 році був відправлений до Парижа як придворний стипендіат, щоб продовжити освіту у гравера Йоганна Георга Віллє. У 1783, після десятирічного перебування у Парижі, Шульце став придворним гравером у Дрездені. Був професором гравірувального мистецтва в Дрезденській академії.

Schultze, Christian Gottfried
1749, Dresden – 181 9, Dresden

Born in the family of an artisan – a master of metal fittings. At first he worked with his father. At the same time, he attended the Dresden Academy of Fine Arts. On the recommendation of the academy's director general, Christian Ludwig von Hagedorn, in 1772 he was sent to Paris as a court scholar to continue his education with the engraver Johann Georg Wille. In 1783, after a ten-year stay in Paris, Schulze became a court engraver in Dresden. He was a professor of engraving at the Dresden Academy.

48. Святий Єронім. 1768.
За оригіналом Х. де Рібери.
Офорт. 190×142.
Під зображенням, ліворуч: Espagnoletto pinx.; праворуч: C. G. Schultze Sculp. 1768; нижче, у центрі: Archetypus est apud Electorem Saxoniae; Alt. ped. unc. g. Lat. ped. z. unc. 3.
Інв. Г 526.
Рібера, Хосе де (Jose de Ribera, за прізвиськом Spagnoletto; 1591, Шатіва – 1652, Неаполь) – видатний іспанський художник XVII століття, жив і працював у Неаполі.

48. St. Jerome. 1768.
After the original by J. de Ribera.
Etching. 190×142.
Below the image, lower left: Espagnoletto pinx.; lower right: C. G. Schultze Sculp. 1768; below, centered below: Archetypus est apud Electorem Saxoniae; Alt. ped. unc. g. Lat. ped. z. unc. 3.
Inv. G 526.
Ribera, Jose de (by nickname Spagnoletto, 1591, Shativa – 1652, Naples) – an outstanding Spanish artist of the seventeenth century, lived and worked in Naples.

Espagnoletto . pinx:
C. G. Schultze Sculp. 1768
Archetypus est apud Electorem Saxoniae
Alt. ped. 2. unc. 9. Lat. ped. 2 unc. 3.

Par Louis pour
Ob Gottf Schultze Se Dresdae 1771

49. Сплячий п'яний Сілен. 1771.
За оригіналом Й. К. Лота.
Офорт. 308×244.
Поля обрізані.
Під зображенням, ліворуч: Car. Loth pinx.; праворуч: Ch. Gottf. Schultze sc. Dresdae 1771.
Назву гравюри встановлено на підставі порівняння з аналогічною гравюрою Х. Г. Шульце, що знаходиться у Музеї герцога Антона Ульріха (Брауншвейг, Німеччина) (Портал Virtuelles Kupferstichkabinett).
Інв. Г 455.
Література: Le Blanc, t. 3, p. 476, № 9; Andresen, Bd. 2, S. 479, № 12.
Лот, Йоганн Карл (Johann Carl Loth; 1632, Мюнхен – 1698, Венеція) – німецький художник другої половини XVII ст. доби бароко.

49. Sleeping drunken Silenus. 1771.
After the original by J. C. Loth.
Etching. 308×244.
The margins are cropped.
Under the image, lower left: Car. Loth pinx.; lower right: Ch. Gottf. Schultze sc. Dresdae 1771.
The title of the engraving is based on a comparison with a similar engraving by C. G. Schultze, which is in the Duke Anton Ulrich Museum (Braunschweig, Germany) (Portal Virtuelles Kupferstichkabinett).
Inv. G 455.
Literature: Le Blanc, t. 3, p. 476, no. 9; Andresen, Bd. 2, S. 479, № 12.
Loth, Johann Carl (1632, Munich – 1698, Venice) – German artist of the second half of the seventeenth century, Baroque era.

ДОВІДКОВИЙ АПАРАТ

REFERENCES

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

Andresen
Andresen, Andreas [Oth.]
Handbuch für Kupferstichsammler: oder Lexicon der Kupferstecher, Maler-Radirer und Formschneider aller Länder u. Schulen nach Maßgabe ihrer geschaetztesten Blaetter u. Werke. – Leipzig, 1870-1873. – Bd. 1-2.

Crayen, 1789
[Crayen, Auguste Guillaume]. Catalogue raisonné de l'oeuvre de feu George Fréderic Schmidt, graveur du roi de Prusse, membre des Académies royales de peinture de Berlin et de Paris, et de l'Académie impériale de St. Petersbourg. – A Londres, 1789.

Drugulin, 1860
Drugulin W. E. Allgemeiner Portrait-Katalog / von W. E. Drugulin. – Leipzig, 1860. – Th. 1–2.

Firmin-Didot
Les graveurs de portraits en France; catalogue raisonné de la collection des portraits de l'école française appartenant à Ambroise Firmin-Didot. – Paris, 1875–1877. – T. 1–2.

Keil, 1849
Keil G. Catalog des Kupferstichwerkes von Johann Friedrich Bause / von Dr Georg Keil. – Leipzig, 1849.

Kozieł A. Czy w Jeleniej Górze istniało w epoce baroku środowisko malarzy? // Wokół Karkonoszy i Gór Izerskich. Sztuka baroku na śląsko-czesko-łużyckim pograniczu /red. A. Kozieł. – Jelenia Góra, 2012. – s. 111–122 (про П. А. Саліса).

Le Blanc
Le Blanc, Charles. Manuel de l'amateur d'estampes. – Paris, 1854-1889. – T.1–4.

Nagler
Neues allgemeines Künstler-Lexicon / bearbeitet von Dr. G. K. Nagler. – München, 1835–1852. – Bd. 1–22.

LITERATURE AND SOURCES

Portalis et Béraldi
Portalis R., Béraldi H. Les graveurs du dix-huitième siècle / par le baron Roger Portalis et Henri Béraldi. – Paris, 1880–1882. – T. 1–3.

Stillfried, 1879
Stillfried H. Leben und Kunstleistungen des Malers und Kupferstechers Georg Philipp Rugendas und seiner Nachkommen / von Heinrich Graf Stillfried. – Berlin, 1879.

Thieme – Becker
Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart /Begründet von Ulrich Thieme und Felix Becker. – Leipzig, 1907–1950. – Bd. 1–37.

Thienemann, 1856
Thienemann G. A. W. Leben und Wirken des unvergleichlichen Thiermalers und Kupferstechers Johann Elias Ridinger : mit dem ausführlichen Verzeichniss seiner Kupferstiche, Schwarzkunstblätter und der von ihm hinterlassenen grossen Sammlung von Handzeichnungen / Geschildert von Georg Aug. Wilh. Thienemann. – Leipzig, 1856.

Wessely, 1887
Wessely J. E. Georg Friedrich Schmidt: Verzeichnisse seiner Stiche und Radirungen / beschrieben von Prof. J. E. Wessely. – Hamburg, 1887.

Масюлионите, 2017
Георг Фридрих Шмидт (1712–1775): гравер короля: каталог выставки / Гос. Эрмитаж ; авт. вступ. ст. и сост. каталога Н. К. Масюлионите. – СПб., 2017.

Павленко С. Зображення гетьмана І. Мазепи (кінець XVII – поч. XX ст.). – Чернігів, 2010. – С.69–70.

Ровинский Д. А. Подробный словарь русских гравированных портретов. – СПб., 1889. – Т. 1–2.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Британський музей (англ. British Museum), Лондон, Велика Британія

Державний музей або Рейксмузей (нідерланд. Rijksmuseum Amsterdam), Амстердам, Нідерланди

Альбертіна або Галерея Альбертіна (нім. Albertina), Відень, Австрія

Ліонський музей красних мистецтв (Musée des Beaux-Arts de Lyon)

Національний музей у Варшаві (пол. Muzeum Narodowe w Warszawie) (Варшава, Польща)

ELECTRONIC RESOURCES

Нью-Йоркська публічна бібліотека (англ. New York Public Library) (Нью-Йорк, США)

Digitaler Portraitindex – цифровий реєстр гравірованих портретів з найбільших публічних колекцій бібліотек Німеччини та Австрії

Virtuelles Kupferstichkabinett – база даних музею Герцога Антона Ульріха у Брауншвейзі та бібліотеки Герцога Августа у Вольфенбюттелі

ПОКАЖЧИК ІМЕН ГРАВЕРІВ, ХУДОЖНИКІВ, ВИДАВЦІВ (номери за каталогом)

Базан, П'єр-Франсуа 40
Баузе, Йоганн Фрідріх 1
Бернігерот, Йоганн Мартін 2–7
Бернігерот, Мартін 8, 9
Вагнер, Якоб 10
Ван Лоо, Шарль-Амедей-Філіпп 47
Вольфганг, Йоганн Георг 11, 12
Ворстерман, Лукас 10
Гайд, Йоганн Якоб 13–21
Гауссман, Еліас Готлоб 4, 14
Гейзер, Крістіан Готліб 22
Гельмсгаузен, Йоганн Гюнтер 17
Герц, Йоганн Даніель 23
Гоєр, Давід 8
Гойман, Георг Даніель 13
Гольцер, Йоганн Євангеліст 25
Гроот, Йоганн Крістоф 18
Губер, Йоганн Рудольф 21
Зайдель, Крістоф Вільгельм 2, 6
Кіліан, Філіпп Андреас 39
Кляйншмідт, Йоганн Якоб 24
Кнеллер (Неллер), Годфрі 45
Лісієвський, Крістоф Фрідріх Рейнгольд 3
Лот, Йоганн Карл 49
Метью, Девід 19
Нільсон, Йоганн Ісай 25
Пен, Антуан 11-12, 20
Прейслер, Йоганн Даніель 5
Раєцька, Анна 22
Рібера, Хосе де 48
Рідінгер, Йоганн Еліас 26–36
Рідінгер, Мартін Еліас 37
Роде, Йоганн Генріх 38–40
Роде, Крістіан Бернгард 41–43
Рубенс, Пітер Пауль 10
Ругендас, Георг Філіпп 24
Саліс, Пауль Антон 7
Сільвестр, Луї де 46
Фрейденбергер, Зігмунд 1
Фрелінг, Маттіас Вільгельм 15
Фюсслі, Йоганн Каспар 16
Шенк, Пітер 44, 45
Шмідт, Георг Фрідріх 46, 47
Шульце, Крістіан Готфрід 48, 49

INDEX OF ENGRAVERS, PAINTERS AND PUBLISHERS (the catalog numbers)

Basan, Pierre-François 40
Bause, Johann Friedrich 1
Bernigeroth, Johann Martin 2-7
Bernigeroth, Martin 8-9
Freudenberger, Sigmund 1
Fröling, Matthias Wilhelm 15
Füssli, Johann Caspar 16
Geyser, Christian Gottlieb 22
Grooth, Johann Christoph 18
Haid, Johann Jacob 13-21
Haussmann, Elias Gottlob 4, 14
Helmshausen, Johann Günther 17
Herz, Johann Daniel 23
Heumann, Georg Daniel 13
Holzer, Johann Evangelist 25
Hoyer, David 8
Huber, Johann Rudolf 21
Kilian, Philipp Andreas 39
Kleinschmidt, Johann Jacob 24
Kneller (Neller), Godfrey 45
Lisiewski, Christoph Friedrich Reinhold 3
Loth, Johann Carl 49
Matthieu, David 19
Nilson, Johann Esaias 25
Pesne, Antoine 11-12, 20
Preissler, Johann Daniel 5
Rajecka, Anna 22
Ribera, Jose de 48
Ridinger, Johann Elias 26-36, 37
Ridinger, Martin Elias 37
Rode, Christian Bernhard 41-43
Rode, Johann Heinrich 38-40
Rubens, Pieter Paul 10
Rugendas, Georg Philipp 24
Salice, Paul Anton 7
Schenk, Peter 44-45
Schmidt, Georg Friedrich 46-47
Schultze, Christian Gottfried 48-49
Seidel, Christoph Wilhelm 2, 6
Silvestre, Louis de 46
Van Loo, Charles Amédée Philippe 47
Vorsterman, Lucas 10
Wangner, Jacob 10
Wolfgang, Johann Georg 11-12

ЗМІСТ

CONTENTS

Від упорядника 5
From the Compiler 7

Баузе, Йоганн Фрідріх 10
Bause, Johann Friedrich

Бернігерот, Йоганн Мартін 13
Bernigeroth, Johann Martin

Бернігерот, Мартін 25
Bernigeroth, Martin

Вагнер, Якоб 29
Wangner, Jacob (Jean Jacques)

Вольфганг, Йоганн Георг 30
Wolfgang, Johann Georg

Гайд, Йоганн Якоб 35
Haid, Johann Jacob

Гейзер, Крістіан Готліб 52
Geyser, Christian Gottlieb

Герц, Йоганн Даніель (Старший) 55
Herz, Johann Daniel (Senior)

Кляйншмідт, Йоганн Якоб 56
Kleinschmidt, Johann Jacob

Нільсон, Йоганн Ісай 59
Nilson, Johann Esaias

Рідінгер, Йоганн Еліас 60
Ridinger, Johann Elias

Рідінгер, Мартін Еліас **83**
Ridinger, Martin Elias

Роде, Йоганн Генріх **84**
Rode, Johann Heinrich

Роде, Крістіан Бернгард **91**
Rode, Christian Bernhard

Шенк, Пітер (I) Старший **96**
Schenk, Peter (I) Senior

Шмідт, Георг Фрідріх **100**
Schmidt, Georg Friedrich

Шульце, Крістіан Готфрід **104**
Schultze, Christian Gottfried

Література та джерела **110**
Literature and sources

Електронні ресурси **111**
Electronic resources

Покажчик імен граверів, художників, видавців **112**
Index of engravers, painters and publishers

Наукове видання

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ГРАВЮРА
XVIII СТОЛІТТЯ. НІМЕЧЧИНА. КАТАЛОГ
Із зібрання
Одеської національної наукової бібліотеки

Українською та англійською мовами

Упорядник та автор тексту
Лариса Володимирівна Іжик

Дизайн, макет
Ірина Михайлівна Свістунова

Фотозйомка та обробка фотографій
Надія Олексіївна Яцун

Видання підготував до друку
редакційний відділ
Одеської національної наукової бібліотеки
65023, Одеса, вул. Пастера, 13

Підписано до друку 18.11.2025

Science publication

WESTERN EUROPEAN ENGRAVING
FROM THE XVIII CENTURY. GERMANY. CATALOG
From the Collection
of Odesa National Scientific Library

In Ukrainian and English

Compiler and author of the text
Larysa Izhyk

Design, layout
Iryna Svistunova

Foto editing and processing
Nadiya Yatsun

The edition was prepared
for printing by the editorial departament
of Odesa National Scientific library
65023, Odesa, Pasteur str., 13.

Signed for printing 18.11.2025